

Pismo
ukazuje się
we wtorki
i piątki

Głos weekend

Piątek
19 września 2025
nr 74 (LXXX)
cena: 22 Kč

WIADOMOŚCI
GŁOŚNE NAZWISKA
U WIRTHÓW
STR. 2-3

REGION
KINO, KTÓRE MA
DUŻE ZNACZENIE
STR. 5

STREFA MŁODYCH
TRADYCYJNA NAUKA
KONTRA EKSPERYMENT
STR. 7

Dwa dni ważnych rozmów

WYDARZENIE: Z dwudniową wizytą w Warszawie gościli w tym tygodniu czołowi przedstawiciele Kongresu Polaków w RC i Polskiego Związku Kulturalno-Oświatowego. W czasie rozmów w stolicy poruszyli m.in. kwestię certyfikatów znajomości języka polskiego oraz dziękowali za uratowanie tegorocznej Zielonej Szkoły.

Beata Schönwald

We wtorek delegacja w składzie: prezes Kongresu Polaków Mariusz Wałach i jego wiceprezes Józef Szymeczek, prezes PZKO Helena Legowicz oraz wiceprezes PZKO i szef Rady Przedstawicieli KP Andrzej Suchanek została przyjęta przez marszałek Senatu Polski Małgorzatę Kidawę-Błońską. Tego samego dnia po południu spotkali się w Ministerstwie Spraw Zagranicznych z dyrektorem departamentu ds. Polonii i Polaków za Granicą Anną Sochańską. W środę z kolei odwiedzili Fundację „Pomoc Polakom na Wschodzie”, Stowarzyszenie „Wspólnota Polska” oraz Instytut Rozwoju Języka Polskiego.

– Problemem, który poruszaliśmy prawie we wszystkich instytucjach, był certyfikat znajomości języka polskiego, którego przedstawienia wymagają od naszych polskich maturzystów niektóre uczelnie w Polsce – poinformował „Głos” Mariusz Wałach. Jak zaznaczył, zarówno marszałek Senatu, jak i dyrektorka departamentu znają ten problem i doskonale go rozumieją. Obiecały zatem interweniować w tej sprawie, żeby w tym roku uratować, ile tylko się da, a na następne lata stworzyć jasne zasady. – Jako Kongres Polaków zaangażowaliśmy się w tę sprawę od momentu, kiedy pojawi-

• Delegacja z Zaolzia w czasie rozmów w Senacie. Fot. Facebook/Senatu RP

ła się groźba, że z powodu niedostarczenia certyfikatu językowego niektórzy nasi maturzyści zostaną skreśleni z listy studentów. Wszelką dokumentację oraz korespondencję, którą prowadziliśmy w tym temacie z tymi uczelniami, przekazaliśmy w czasie naszej wizyty. Teraz czekamy na wynik – dodał prezes Kongresu Polaków.

W czasie rozmów z Małgorzatą Kidawą-Błońską otwarto również m.in. problem przejmowania przez niektóre polskie instytucje czeskiej narracji historii Zaolzia. Zaproponowano w związku z tym zorganizowanie pod jej egidą polsko-czeskiej konferen-

cji naukowej. Pomysł spotkał się z pozytywnym przyjęciem, a sama konferencja być może odbędzie się już w przyszłym roku. W czasie warszawskich spotkań dyskutowano również o możliwościach wsparcia jedynej polskiej księgarni w Czeskim Cieszynie, dzięki której polska oferta wydawnicza jest dostępna również na czeskim rynku księgarskim, o finansowaniu polskich mediów za granicą oraz możliwościach kształcenia uczniów po polsku w średnich szkołach fachowych w Czeskim Cieszynie czy Karwinie.

Wyjazd do Warszawy przedstawicieli Kongresu Polaków i PZKO był

również przejawem wdzięczności za wsparcie, jakie Zaolzie otrzymuje z Polski. – Zarówno na ręce operatora, prezesa Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie” Mikołaja Falkowskiego, jak i dyrektora Instytutu Rozwoju Języka Polskiego Urszuli Starakiewicz-Krawczyk złożyliśmy gorące podziękowania za finansowe uratowanie tegorocznej Zielonej Szkoły nad Bałtykiem, która obecnie trwa. Dostaliśmy zapewnienie, że ta współpraca z Instytutem Języka Polskiego będzie kontynuowana także w kolejnych latach, co nas bardzo cieszy – stwierdził prezes Kongresu.

REKLAMA

Reklama: Chyt boulder, klub wspinaczkowy dla dzieci w wieku 5-15 lat. Kontakt: +420 601 276 193, www.sportvitality.cz

Gr-609

Następne posiedzenie Rady Przedstawicieli Kongresu Polaków odbędzie się w czwartek 2 października 2025 o godzinie 16.30. Zapraszamy do siedziby Kongresu Polaków w RC, ul. Grabińska 458 / 33, Czeski Cieszyn 737 01

DZIEŃ OSZELDY
40-lecie Domu PZKO im. Pawła Oszeldy
20 września 2025 | godz. 15.00 | DOM PZKO NIEBORY

PROGRAM: przedszkole w Nieborach, szkoła w Ropicy, utalentowani uczniowie polskiej szkoły im. G. Przeczka w Trzyńcu, Zespół Pieśni i Tańca „Ziemia Beskidzka” (pl), chór żeński „Melodia”, ZPiT „Olza”, zespół taneczny „Oldrzychowice”, Julia Macura, Silhouettes atrakcje dla dzieci, kuchnia domowa, loteria

MK PZKO w Nieborach zaprasza na

MINISTERSTWO KULTURY
Projekt otrzymał wsparcie Ministerstwa Kultury RC

Gr-456

SPOTKANIE AUTORSKIE z Ziemowitem Szczerkim, autorem książki „Końce światów”

Księgarnia u Wirthów zaprasza na

Termin: 23 września 2025, godz. 17.00
Miejsce: ul. Čapka 7, Czeski Cieszyn
Wstęp wolny

Organizatorzy: KSIĘGARNIA U WIRTHÓW, INSTYTUT ROZWOJU JĘZYKA POLSKIEGO

Finansowano przez Instytut Rozwoju Języka Polskiego ze środków budżetu państwa

Gr-454

Gimnazjaliści już wybrali

• W gimnazjalnym lokalu wyborczym panował spory ruch. Fot. BEATA SCHÖNWALD

Młodzież Polskiego Gimnazjum im. J. Słowackiego w Czeskim Cieszynie już wybrała. W środę w godz. 8.00-11.00 w auli szkoły odbyły się prawyborby uczniów do Izby Poselskiej Parlamentu RC. Wyniki miały zostać opublikowane po zamknięciu tego numeru.

Gimnazjalne prawyborby zostały zorganizowane w odpowiedzi na propozycję nauczycielki nauk społecznych Reginy Tietz w ramach ogólnokrajowych prawyborów uczniów szkół średnich organizowanych regularnie przez inicjatywę Jeden Świat w Szkołach. Trzecioklasiści Adrian Schenk, Zuzana Romanowa i Kamila Ślaska postanowili podjąć to wyzwanie. – Spodobał nam się ten pomysł, więc zabraliśmy się za przygotowanie naszych szkolnych wyborów. Od organizatorów otrzymaliśmy wytyczne, jak ma wyglądać lokal wyborczy, jak oznaczyć drogę prowadzącą do niego i inne praktyczne szczegóły – zdradził Adrian.

W szkolnych prawyborach mogli wziąć udział uczniowie, którzy ukończyli 15. rok życia. – Chciałem sprawdzić, jak takie głosowanie wygląda w praktyce. Swoją głos od-

dałem na partię, której przekazałbym poparcie, gdybym mógł pójść na prawdziwe wybory. To ważne, żeby pokazać, co o polityce myślą młodzi ludzie – stwierdził drugoklasista Wiktor Konderla.

Czwartoklasiści Karolina Szmek i Tereza Michnik na początku października po raz pierwszy pójść do urn. – Jestem już zdecydowana, kogo będę wybierać. Uważam, że nasz udział w wyborach ma duże znaczenie, bo to my jesteśmy tym pokoleniem, które może coś zmienić – przyznała Karolina. Ponieważ to jej osobisty wybór, nie konsultowała z nikim wcześniej na kogo ma zagłosować.

– Staram się śledzić, jakie tematy preferują poszczególne partie. Chociaż patrzę na świat z własnej perspektywy, to wpływ na mój wybór mają również rodzice, których poglądy uważam za słuszne – dodała Tereza.

Prawyborby uczniów szkół średnich w RC są dwudniowe i trwały do czwartku. W którym dniu i w jakich godzinach się odbywają, decydują poszczególne placówki. Dopiero po zamknięciu ostatniego lokalu wyborczego miały zostać opublikowane oficjalne wyniki. Wcześniej szkoły nie miały prawa informować o nich we własnym zakresie. (sch)

CYTAT NA DZIŚ

Jan Kłata
dyrektor Teatru Narodowego w Warszawie

Misją Teatru Narodowego jest przedstawianie widzom nowej interpretacji kanonu. Bo ten kanon się zmienia. Przecież jeszcze kilkaset lat temu właściwie Shakespeare nie był szczególnie ceniony.

DZIŚ...

19 września 2025

Imieniny obchodzą: January, Konstancja, Teodor
Wschód słońca: 6.15
Zachód słońca: 18.43
Do końca roku: 103 dni
(Nie)typowe święta: Światowy Dzień Kierownika
Przysłówie: „Na świętego Teodora zapewniona komora”

JUTRO...

20 września 2025

Imieniny obchodzą: Filipa, Franciszek
Wschód słońca: 6.17
Zachód słońca: 18.41
Do końca roku: 102 dni
(Nie)typowe święta: Dzień Parówki, Światowy Dzień Dawcy Szpiku, Ogólnopolski Dzień Przedszkolaka
Przysłówie: „Gdy we wrześniu grzybów brak, niezawodny zimy znak”

POJUTRZE...

21 września 2025

Imieniny obchodzą: Mateusz, Mira
Wschód słońca: 6.19
Zachód słońca: 18.38
Do końca roku: 101 dni
(Nie)typowe święta: Dzień Doceniania Żony, Światowy Dzień Orderu Uśmiechu, Międzynarodowy Dzień Pokoju
Przysłówie: „Na Mateusza słońce grzeje, po Mateuszu wiatr ciepło wywieje”

POGODA

piątek

dzień: 22 do 24°C
noc: 14 do 13°C
wiatr: 2-4 m/s

sobota

dzień: 25 do 27°C
noc: 14 do 13°C
wiatr: 3-5 m/s

niedziela

dzień: 25 do 27°C
noc: 18 do 17°C
wiatr: 3-5 m/s

Głośnie nazwiska u Wirthów

Jeśli ktoś jeszcze nie był w Klubie Polskiej Książki i Prasy „Księgarnia u Wirthów” w Czeskim Cieszynie, to rozpoczynający się właśnie projekt jest znakomitą okazją, żeby to nadrobić.

Łukasz Klimaniec

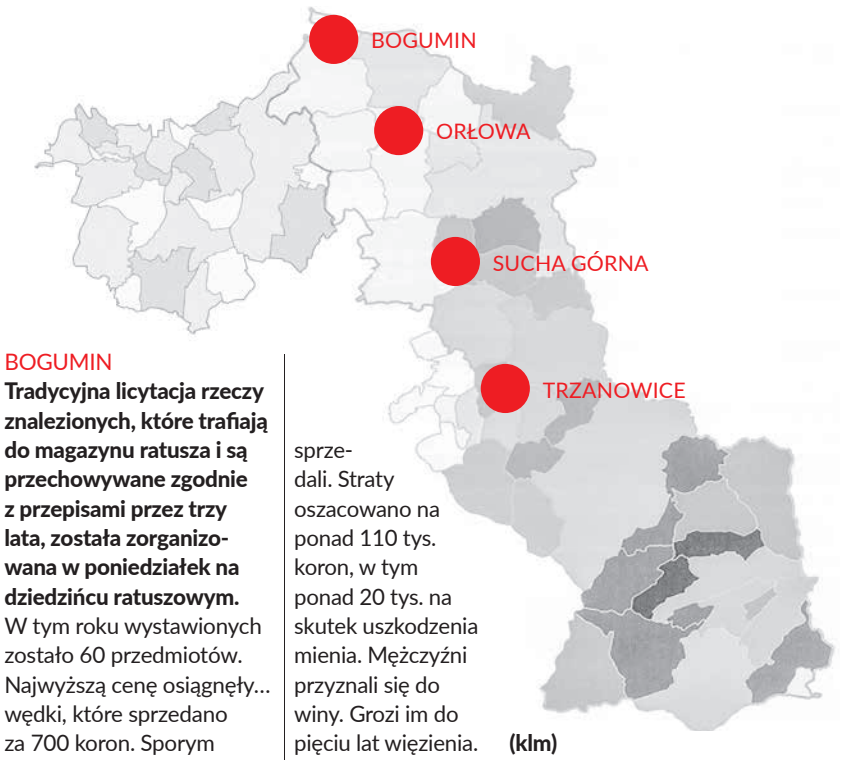
Księgarnia będzie miejscem kameralnych spotkań z uznanymi polskimi pisarzami, którzy opowiedzą o swojej twórczości i nie tylko. Pierwszym gościem jest Ziemowit Szczerek, wielokrotnie nagradzany i nominowany autor książek, wywiadów, reportaży literackich i opowiadań, który we wtorek 23 września o 17.00 opowie m.in. o swojej najnowszej książce „Końce światów”. Spotkanie poprowadzi Marcin Mońka.

– Chciałem ożywić księgarnię i jeszcze bardziej otworzyć ją na ludzi, wyjść do nich wspólnie z pisarzami, zachęcić do jej odwiedzin, a jednocześnie zaprosić na Zaolzie znanych polskich

twórców – wyjaśnia Roman Wirth, prowadzący „Księgarnię u Wirthów”. Pomysł takich spotkań narodził się jeszcze zanim powstał projekt. – Z Ziemkiem spotkał się kilka razy. Na targi książki zawsze zabieram jego publikacje, a do Pragi wziąłem jego książkę jeszcze przed jej oficjalną premierą. Kiedy mówiłem o swoim pomysle, sam zaoferowałem, że chętnie przyjadzie na takie spotkanie – przyznaje Roman Wirth.

Gdy pojawiła się możliwość zdobycia dofinansowania na takie wydarzenie, Księgarnia u Wirthów wraz z Fundacją Łaja złożyli wniosek do Instytutu Rozwoju Języka Polskiego im. Maksymiliana Marii Kolbego w ramach konkursu „Polska mowa, polska dusza – wsparcie działań promujących język i kulturę polską”. Projekt spotkał się z uznaniem, dostał dofinansowanie i cykl „Spotkań autorskich w Księgarni u Wirthów” mógł dojść do skutku. Roman Wirth

DZIEJE SIĘ W REGIONIE

BOGUMÍN

Tradycyjna licytacja rzeczy znalezionych, które trafiają do magazynu ratusza i są przechowywane zgodnie z przepisami przez trzy lata, została zorganizowana w poniedziałek na dziedzińcu ratuszowym. W tym roku wystawionych zostało 60 przedmiotów. Najwyższą cenę osiągnęły... wędki, które sprzedano za 700 koron. Sporym zainteresowaniem cieszyły się też ukulele i rakiety do badmintona, które znalazły nowych właścicieli za 550 koron. Licytacja przyniosła dochód do miejskiej kasy w wysokości 6190 koron. Urzędnicy przyznają jednak, że ważniejsze jest miejsce w ciasnym magazynie ratusza, które dzięki licytacji udało się zwolnić. Do magazynu trafiają rzeczy zagubione, najczęściej zostawione w pociągach kończących bieg w tym mieście. (klm)

prze-dali. Straty oszacowano na ponad 110 tys. koron, w tym ponad 20 tys. na skutek uszkodzenia mienia. Mężczyźni przyznali się do winy. Grozi im do pięciu lat więzienia. (klm)

SUCHA GÓRNA
Zakończyła się sprzedaż wejściówek on-line na „Fedrowani z folklorem”, które można było kupić za pośrednictwem strony MK PZKO w Suchej Górnej. Teraz bilety można kupić tylko w sekretariacie Urzędu Gminy w poniedziałki i środy w godzinach otwarcia (wejściówka 300 koron, kolacja 200 koron). Tegoroczne „Fedrowani z folklorem”, które łączy tradycję górniczą z tradycją folklorystyczną, odbędzie się w sobotę 27 września o 16.00 w Domu Robotniczym i będzie miało nieco inny charakter – oprócz występów zespołów krajowych i zagranicznych, głównym punktem programu będzie musical folklorystyczny w wykonaniu Poddukelskiego Artystycznego Zespołu Ludowego, muzyczno-taneczna opowieść o życiu górnika. (klm)

TRZANOWICE

Protestanci mają nowego duszpasterza. W niedzielę na terenie Zboru Parafialnego Śląskiego Kościoła Ewangelickiego Wyznania w Trzanowicach odbyła się uroczysta instalacja pastora Michała Klusa, którego wybrali na tę funkcję sami jego członkowie. Michał Klus stał przez kilka lat na czele zboru ewangelickiego w Trzyńcu. W niedzielę biskup Śląskiego Kościoła Ewangelickiego Augsburgskiego Wyznania Tomáš Tyrlik przekazał mu cztery symbole jego posługi – Biblię, misę chrzcielną, naczynia do Wieczery Pańskiej oraz klucz do kościoła. Nowy trzanowicki pastor wyraził w kazaniu podziw nad Bożą wielkością oraz zaprosił obecnych do wspólnego dziękczynienia za to, że także w dzisiejszych czasach Bóg powołuje swoje usługi w różnych miejscach naszego regionu. (sch)

• Roman Wirth z książką Ziemowita Szczereka, o której sam autor opowie w najbliższy wtorek w siedzibie Księgarni. Fot. ŁUKASZ KLIMANIEC

skontaktował się ze Zbigniewem Rokitą, znanym pisarzem i reportażystą skupiającym się w twórczości na problematyce Europy Środkowo-Wschodniej oraz Górnego Śląska („Kajś. Opowieść o Górnym Śląsku”), a ten chętnie przyjął zaproszenie.

Natomiast podczas Święta Herbaty w Cieszynie zobaczył spektakl Katarzyny Jackowskiej-Enemuio, który zrobił na nim duże wrażenie. – Bardzo chciałem, żeby Katarzyna Jackowska-Enemuio przyjechała do nas. I to się udało. To będzie wy-

jatkowe spotkanie autorskie z muzyką na żywo – cieszy się Roman Wirth. Dzięki Jackowskiej-Enemuio trafił do Roksany Jędrzejewskiej-Wróbel, a z chętnie czytanych w regionie Michałem Morysem-Twarowskim zna się osobiście, więc z zaproszeniem nie było problemu.

– Organizując ten cykl chciałbym, żeby wizyta w księgarni nie sprowadzała się tylko do zakupu książki, ale była szansą spotkania się z jej autorem, z którym można porozmawiać, a przez to dotknąć jego twórczości – mówi Roman Wirth. Ma nadzieję, że spotkania autorskie przyciągną czytelników i miłośników dobrej literatury. Przestrzeń księgarni jest ograniczona, ale już czerwcowe spotkanie z Agatą Romaniuk, na które przyszło mnóstwo dzieci pokazało, że takie wydarzenie da się przeprowadzić, nawet jeśli trzeba siedzieć na podłodze.

W październiku zaplanowano spotkanie z Katarzyną Jackowską-Enemuio, w listopadzie ze Zbigniewem Rokitą, spotkanie z Michałem Morysem-Twarowskim w grudniu, a z Roksaną Jędrzejewską-Wróbel jest w trakcie ustalania. ▲

Najmłodszy rektor w historii

• Nowym rektorem WSG-UT w Ostrawie został prof. Igor Ivan (z prawej). Fot. mat. pras. WSG-UT

Wyzsza Szkoła Górnicza – Uniwersytet Techniczny w Ostrawie ma nowego rektora. Został nim prof. Igor Ivan, specjalista w dziedzinie geoinformatyki. Uniwersytet ma także nowych rektorów. Celem nowego kierownictwa jest m.in. wzmocnienie prestiżu WSG-UT na arenie krajowej i międzynarodowej. 43-letni Ivan jest najmłodszym rektorem w historii tej uczelni i aktualnie najmłodszym rektorem uczelni publicznych w Republice Czeskiej. – Moim priorytetem jest wzmocnienie komunikacji, otwartości i współpracy z przemysłem oraz wprowadzenie nowych trendów w

edukacji. Potrzebujemy bardziej jasnej i klarownej oferty kierunków studiów, trzeba do niej dodać kierunki, które są potrzebne społeczeństwu – przedstawił swoją wizję nowy rektor. Dodał, że zamierza także wprowadzić do planów kształcenia wszystkich studentów podstawy pracy ze sztuczną inteligencją, a firmom zaoferować dobrej jakości kursy kształcenia ustawicznego. Senat Akademicki wybrał prof. Ivana na rektora w kwietniu br. Już w pierwszym rundzie zdobył ponad połowę głosów. Prezydent RC Petr Pavel mianował Ivana rektorem pod koniec sierpnia. Jest trzynastym z kolei rektorem Wyższej Szkoły Górniczej w Ostrawie, założonej w 1945 roku. (dc)

REKLAMA

INŻYNIER SERWISU I ZASTOSOWAŃ DLA MIKROTURBIN CAPSTONE

Odpowiednie także dla świeżo upeieczonych absolwentów szkół średnich/wyższych

Informacje o firmie:

- 🌱 Jesteśmy IVITAS GREEN POWER – dynamicznie rozwijającą się firmą, która projektuje i realizuje innowacyjne rozwiązania zmniejszające zużycie energii i wspierające ekologiczną produkcję. Współpracujemy z liderem światowego rynku mikroturbin – firmą CAPSTONE GREEN ENERGY
- 🌱 Do naszego zespołu poszukujemy nowego kolegi (lub koleżanki), który będzie odpowiedzialny za instalację i serwis mikroturbin Capstone, głównie na terenie Polski.

Co Cię czeka:

- 🌱 Różnorodna praca związana z instalacją i serwisem urządzeń energetycznych opartych na mikroturbinach Capstone
- 🌱 Idealny kandydat zostanie również przeszkolony w zakresie projektowania i obliczeń odpowiednich zastosowań
- 🌱 Zarządzanie projektami i współpraca z dostawcami – dostarczamy nie tylko samą mikroturbinę, ale kompletne rozwiązanie energetyczne.

Oczekujemy:

- 🌱 Wykształcenie średnie lub wyższe techniczne (ze specjalizacją w elektrotechnice lub energetyce)
- 🌱 Kwalifikacje zgodne z rozporządzeniem NV 194/2022 Sb., zaświadczenie zgodnie z ustawą 250/2021 Sb. (dawniej rozporządzenie 50/1978 Sb.) – mile widziane
- 🌱 Umiejętność samodzielnego myślenia oraz chęć do pracy zespołowej
- 🌱 Znajomość języka angielskiego – producent mikroturbin Capstone ma siedzibę w USA, dlatego praca będzie wymagać częstej komunikacji po angielsku.

Oferujemy:

- 🌱 Zatrudnienie na podstawie umowy o pracę w Czechach lub w Polsce
- 🌱 Świetną szansę na rozwój kariery – praca w odnoszącej sukcesy firmie z dużym potencjałem
- 🌱 Nieformalne środowisko pracy bez zbędnych reguł i skomplikowanych procedur
- 🌱 Różnorodne i niemonotonne zadania – każde zlecenie jest unikalne
- 🌱 Ludzkie podejście i wzajemne zaufanie
- 🌱 Szkolenie w miejscu pracy
- 🌱 Dołączając do naszego zespołu, będziesz mieć realny wpływ na przyszłość energetyki i środowiska.

Zainteresowaliśmy Cię? Żeby uzyskać więcej informacji, skontaktuj się jeszcze dziś z Pavlem Dostálem, wysyłając e-maila na adres: pavel.dostal@ivitas-green.eu lub dzwoniąc pod numer +420 724 557 524. Czekamy z niecierpliwością na możliwość współpracy. IVITAS GREEN POWER www.ivitas-green.eu

Wyszła całkiem obszerna wystawa

720 lat od pierwszej pisemnej wzmianki i ćwierćwiecze usamodzielnienia się Ropicy – te dwie rocznice były okazją do przygotowania wystawy o przeszłości wsi i dawnym życiu jej mieszkańców. Można ją zwiedzać jeszcze dziś i jutro.

Danuta Chlup

Ekspozycja znajduje się w sali sesyjnej Urzędu Gminy. W dni powszednie jest dostępna w godzinach 8.00-16.00, w sobotę od 8.00 do 11.00. Wygląda bardzo atrakcyjnie – plansze z fotografiami i krótkimi informacjami o przeszłości wsi przeplatają się z dawnymi sprzętami gospodarstwa domowego i narzędziami rolniczymi. Jest kąpiel poświęcony historii zamku – prócz fotografii i portretów dawnych właścicieli można obejrzeć elegancką zastawę stołową. Jest zacisze ze stolikiem i fotelami, gdzie wyeksponowano cenne okazy dawnej polskiej literatury religijnej, jak chociażby „Katolicką książkę missyjną czyli przewodnik do życia chrześcijańskiego” z 1878 roku czy też stare lwowskie wydanie „Żywotów świętych Starego i Nowego Zakonu” ks. Piotra Skargi.

W natłoku eksponatów o charakterze gospodarczym zwraca na

siebie uwagę nieco inna pamiątka: czerwony szyld z białym napisem „Posterunek Policji Województwa Śląskiego w Ropicy”, pochodzący z pewnością z przełomu lat 1938/1939. – Pierwotnie nie mieliśmy zamiaru przygotowywać tak obszernej wystawy, ale jakoś tak wyszło – śmieje się wójt Ropicy Gabriela Szmekowa. – Myśleliśmy o wystawie planszo-

wej, jednak w Muzeum Těšínska, gdzie zasięgaliśmy rady, usłyszeliśmy, że na tego typu wystawach zwiedzających nie interesują zbyt długie teksty o dawnej historii, lecz głównie historia najnowsza, gdzie mogą znaleźć swoich przodków na fotografiach czy też przedmioty, które pamiętają z czasów dzieciństwa.

Wystawę przygotowała nauczycielka ropickiej szkoły podstawowej Petra Widenkowa. Gmina zwróciła się do kilku mieszkańców posiadających archiwalne fotografie czy też kolekcjonujących stare sprzęty, o ich udostępnienie.

– Najpierw było kilka eksponatów, później kolejne osoby przypomniły sobie, że mają starocie na strychu. W końcu uzbierało się tego aż tyle – cieszy się Szmekowa.

Na ekspozycji znaleźliśmy m.in. fotografie dawnych, przedwojennych stowarzyszeń. O tym, jakie nazwiska nosili mieszkańcy Ropicy, możemy się, przynajmniej częściowo, dowiedzieć z fotografii Spółki Łowieckiej wykonanej w 1930 roku. Widnieją na niej panowie o nazwiskach: Michalik, Niedoba, Smolka, Rybica, Zeman, Bobek, Kiszka, Josiek, Badura, Jadamus, Banaś, Kloda, Pończa, Franek, Pietrosz, Soukup, Kaleta, Zielina, Lazar, Hanus, Glatz.

Wraz z myśliwymi zapozowały do zdjęcia dwa psy: Lord i Leda. Jak by nie było, również one są częścią historii Ropicy.

Pierwsza wzmianka o Ropicy figuruje w łacińskiej „Księdze uposażeń biskupa wrocławskiego”, spisanej ok. 1305 roku. We wspomnianym dokumencie osada nosi nazwę Ropiza. Znaczenie nazwy tłumaczone bywa różnie, jedna z wersji zakłada, że wywodzi się ona od polskiego wyrazu „ropa” – tu w znaczeniu rdzawej wody, występującej w miejscowym potoku.

Do połowy XIX wieku wsią zarządzała właściciel ziemski. Po zniesieniu poddaństwa w Austrii zaczęto wybierać samorząd na czele z wójtem.

Do najnowszej historii warto przypomnieć, że w 1980 roku Ropica została odgorną decyzją przyłączona do Trzyńca. Usamodzieliła się ponownie w 2000 roku. Od tego czasu upłynęło 25 lat. Wójt uważa samodzielnienie gminy za rzecz bardzo ważną: – Najważniejszą korzyścią, którą gmina zyskała dzięki usamodzielnieniu, jest to, że zajmujemy się tym, co naprawdę potrzebujemy, samorząd zna lokalne potrzeby i może na nie szybko reagować. ▲

Kino, które ma duże znaczenie

Od czwartku do niedzieli w cierlickim kinie Svoboda (Wolność) trwało Cierlickie Lato Filmowe, czyli przegląd najnowszych i jednocześnie najciekawszych – zdaniem organizatorów – polskich, czeskich i słowackich filmów. Wśród proponowanych filmów były m.in. polskie produkcje – „Kulej. Dwie strony medalu” w reżyserii Xaverego Żuławskiego, „Simona Kossak” Adriana Panka, „Prześwit” Magdaleny Pięty, „Wanda Rutkiewicz. Ostatnia wyprawa” Elizy Kubarskiej, „To nie mój film” Marii Zbąskiej i „Sezony” Michała Grzybowskiego. Widzowie obejrzeli również czeskie filmy jak np. „Karavan” i „Srny”, a także słowacki „Duchon” znanego reżysera Petera Bebjaka.

Łukasz Klimaniec

Festiwalowe i przeglądy filmowe w małych miejscowościach mają największe znaczenie – powiedział w rozmowie z „Głosem” Maciej Gil, historyk kina, juror festiwalowy i animator kultury filmowej, który wprowadzał widzów w poszczególne seanse. – Dla mnie istotą animacji kultury i jej popularyzacji jest robienie tego we własnej społeczności. Do małego miasteczka zapraszamy filmy z nieodległych miejsc – jak Polska i Słowacja – grupujemy je, układamy program i pokazujemy lokalnej społeczności, która być może nie zobaczy ich nigdzie indziej. A tu ma je pod nosem. Jestem fanem niedużych wydarzeń w jeszcze mniejszych

miejscach, które powodują, że dostarcza się ludziom najlepsze kino – zaznaczył.

Odnosząc się do programu Cierlickiego Lata Filmowego stwierdził, że w Polsce widownia nie ma dostępu do czeskiego i słowackiego kina w regularnej dystrybucji. Można je zobaczyć co najwyżej na festiwalach, takich jak „Kino na granicy”. – Dla mnie jest najważniejsze, żeby wiedzieć, co dzieje się w najbliższej okolicy. Mniej mnie interesuje, co dzieje się w Azji czy Ameryce. Wolę wiedzieć, co dzieje się tutaj, bo żyjemy tymi samymi sprawami – ocenił.

Za wybór filmowego programu odpowiada dramaturg Martin Novosad. Elżbieta Štěrba-Molenda, szefowa przeglądu, wyjaśniła, że wybierane są najlepsze – ich zdaniem – filmy z polsko, czeskiej i słowackiej produkcji, czyli taki „The Best Of”.

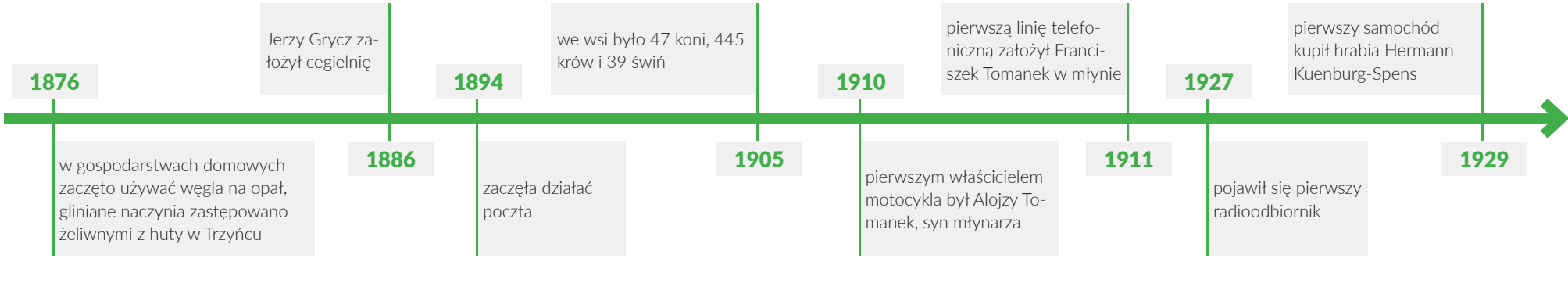
– Jeśli chodzi o polskie produkcje, to staramy się, żeby to były te, które pokazywaliśmy podczas „Kina na Granicy”. Potrzebujemy, żeby dla czeskiej publiczności były to filmy z czeskimi napisami. Korzystamy więc z tego, że takie są przygotowywane na cieszyński przegląd. Tam pokazywane są tylko raz. Uznaliśmy, że warto, żeby jeszcze publiczność mogła je obejrzeć – stwierdziła. – Siła Cielafu jest taka, że są tu nowości w pigułce. Jeśli ktoś nie ma czasu chodzić regularnie do kina, to przez trzy dni ma okazję w Cierlicku obejrzeć filmy, które naszym zdaniem naprawdę warto zobaczyć – dodała Elżbieta Štěrba-Molenda.

Organizatorami Cierlickiego Lata Filmowego były Kongres Polaków w Republice Czeskiej, Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej w RC wspólnie z Gminą Cierlicko. Patronem prasowym filmowego przeglądu był „Głos”. ▲

Maciej Gil, historyk kina i animator kultury filmowej, wprowadzał widzów w poszczególne filmy. Fot. ŁUKASZ KLIMANIEC

Ciekawostki z przeszłości Ropicy

Z REDAKCYJNEJ POCZTY

Kolejna edycja Dni Mniejszości Narodowych Babylonfest w Brnie za nami

Pierwsza połowa września to czas wyjątkowej pracy dla poszczególnych mniejszości narodowych w Brnie, przygotowujących wspólne święto, Babylonfest. Odbywa się ono regularnie w drugim tygodniu września, a imprezy towarzyszące rozplanowane są na cały miesiąc. Nie inaczej jest w Klubie Polskim Polonus, który aktywnie uczestniczył w tym wydarzeniu.

Co więcej, w komitecie organizacyjnym tego wydarzenia już kilka lat wcześniej ustalono zasadę, że każda mniejszość narodowa otrzymuje za zadanie organizację co najmniej jednego z wydarzeń, co stwarza barwną wspólnotę i współpracę wszystkich mniejszości.

Klub Polski Polonus, oprócz uczestnictwa w innych wydarzeniach, był gospodarzem imprezy pod nazwą Pub Kwiz, czyli konkursu wiedzy o mniejszościach narodowych, który odbył się we wtorek 9 września. W tym roku frekwencja przeszła najmielsze oczekiwania i trzeba było załatwić dodatkowe stoły i krzesła dla drużyn. Bardzo sympatycznym akcentem było to, że oprócz mniejszości narodowych, w konkursie tym wystartowały też drużyny członków komitetów ds. mniejszości narodowych zarówno z miasta Brna, jak i z województwa połu-

dniowomorawskiego. Konkurs wiedzy był prowadzony równoległe w językach czeskim i angielskim, przez przewodniczącą tego komitetu z ramienia miasta Brna, Monikę Spilkową, której dzielnie sekundoował lider Klubu Młodych Polonus, Jacek Ślęwczuk. Pytania były bardzo wymagające i po zaciętej rywalizacji zwyciężył węgierski Klub Młodych Kafedki.

W piątek 12 września odbył się wieczór towarzyski w stylu kultury państw Ameryki Łacińskiej. W programie znalazł się również kwiz, ale tym razem zorganizowany tak, że odpowiedzi na poszczególne pytania należało szukać przy stołach innych mniejszości narodowych. Nie zabrakło też wspólnej nauki salsy, specjalów kuchni tego regionu i wspólnej zabawy tanecznej na koniec. Udział Klubu Polonus był widoczny nie tylko poprzez liczny udział, ale też przez jednolity biało-czerwony dress code. Organizatorzy już teraz wyznaczili polską mniejszość na gospodarza tego wieczoru w przyszłym roku.

Natomiast apogeum całego festiwalu nastąpiło w sobotę 13 września w parku Lužánky. Klub Polonus przygotował dwa stoiska: jedno promocyjne, z materiałami o Polsce oraz o działalności Klubu

Polonus, a drugie gastronomiczne, oferujące polskie specjały, a mianowicie bigos, żurek oraz kołacz ze serem i z makiem. Oprócz tego można też było skosztować polskich nalewek. Oba stoiska cieszyły się dużym zainteresowaniem zwiedzających. Jednak prawdziwym gwoździem programu były występy zespołów folklorystycznych na scenie. Pierwszym zespołem, który wystąpił zaraz po przemówieniach, był ZPiT „Suszanie”, który zachwycił publiczność tańcami śląskimi w przepięknych strojach. To jednak nie było wszystko, z czym zespół z Suchej Górnjej przyjechał do Brna. Pod koniec pierwszej części zrobił prawdziwą furorę swoim krakowiakiem, który rozpoczął się od „Hejnału mariackiego”. I znowu piękne stroje i wykonanie aż zapierały dech w piersiach. Oprócz zespołu mniejszości polskiej wystąpiły też grecki „Prometeusz”, bułgarski „Pirin”, słowacki „Púčik”, ukraińskie „Vidrodzenia” oraz „Kupava”, następnie zespoły reprezentujące tańce ormiańskie, irlandzkie, romskie, wietnamskie oraz występ mniejszości niemieckiej. Tak samo można było spróbować kuchni niektórych z tych mniejszości. Na zakończenie dnia odbył się koncert zespołu Grupo Latinsky z melodiami Ameryki Łacińskiej.

Zespół Pieśni i Tańca „Suszanie” w strojach krakowskich. Na pierwszym planie prezes Klubu Polskiego Polonus w Brnie oraz autorka relacji, Danuta Koné-Król. Fot. ARC

Tegoroczny festiwal Babylonfest był szczególnie udany, a pogoda dopisała. Co roku poprzeczka tego wydarzenia ustawiana jest coraz wyżej, co świadczy nie tylko o doświadczeniu i zaangażowaniu wolontariuszy z poszczególnych mniejszości narodowych w Brnie, ale też o ich dobrej wzajemnej współpracy i koordynacji. Zresztą samo motto festiwalu „Różnorodność nas łą-

czy” („Rozmanitost nás spojuje”) bardzo dobrze odzwierciedla jego charakter.

Udział Klubu Polskiego Polonus w tym wydarzeniu został dofinansowany ze środków polonijnych Ministerstwa Spraw Zagranicznych, dzięki dotacji Konsulatu Generalnego w Ostrawie, za co należą się serdeczne podziękowania.

Danuta Koné-Król

Nowa powieść przybliży historię Cierlicka

Oktadka książki „Vrstvy na dně”. Fot. mał. pras.

Na czeskim rynku wydawniczym ukazała się nowa książka redaktorki „Głosu” Danuty Chlup. „Vrstvy na dně” („Warstwy na dnie”) są powieścią obyczajową z tłem historycznym, które stanowią wojenne i powojenne wydarzenia związane z Błędowicami i Cierlickiem, częściowo także z Łomną Górą. Tematem wiódącym są zmiany zachodzące w Cierlicku (wówczas dwóch osobnych wsiach: Dolnym i Górnym) podczas budowy zapory wodnej i ich wpływ na życie mieszkańców.

Głównym wątkiem obyczajowym są losy trzech kobiet z trzech pokoleń: Olgi, Gretki i Ilony oraz ich rodzin. Każda z nich ma powody, by na dnie zbiornika wodnego symbolicznie pogrzebać część swojej przeszłości.

Przyczyną osobistych dramatów bohaterki są w mniejszym czy większym stopniu czasy i miejsca, w których żyły. Powieściowe postacie (z małymi wyjątkami) są osobami fikcyjnymi, lecz ich losy łączyłyśmy z rzeczywistymi wydarzeniami. Pojawia się hitlerowska zbrodnia dokonana w Błędowicach we wrześniu

1944 roku, której ofiarą padły trzy osoby, pierwsza publiczna egzekucja na Śląsku Cieszyńskim – powieszenie cierlickanina Franciszka Treli w 1942 roku, powojenne losy pomnika polskich lotników na Żwirkowisku, lecz przede wszystkim przemiany zachodzące w Cierlicku Górnym i Dolnym w związku z budową zapory wodnej na przełomie lat 50. i 60. wieku. Powieść porusza także złożone relacje polsko-czesko-niemieckie, bez których nie da się wiarygodnie przedstawić przeszłości naszego regionu – mówi autorka. Zdradza, że jednym z ważnych źródeł informacji była dla niej kronika gminy Cierlicko Górne przechowywana w Archiwum Państwowym w Karwinie.

„Vrstvy na dně” są pierwszą powieścią, którą Danuta Chlup napisała w oryginale po czesku. Są już dostępne w księgarniach internetowych i stacjonarnych w całej RC. Autorka zakłada, że w przyszłości książka ukaże się również w Polsce. Wcześniej pojawiły się na czeskim rynku jej tłumaczenia „Blizny”, „Organisty z martwej wsi” i „Trzeciej terapii” – wszystkie, podobnie jak i nowość, w wydawnictwie Vyšehrad w Pradze. (r)

Zaczynają się Dni NATO

Dzisiejsze spotkanie w ostrawskim Knihcetrum z pilotami m.in. niemieckiego myśliwca Eurofighter Typhoon, grupy Red Arrows i czeskim logistyką pracującym w Siłach Powietrznych USA (16.00), a także koncert polskiej Orkiestry Reprezentacyjnej Straży Granicznej pod batutą ppłk. Leszka Mieczkowskiego w katedrze Boskiego Zbawiciela (19.00) poprzedzą rozpoczynające się jutro 25. Dni NATO w Ostrawie i 16. Dni Sił Powietrznych Armii RC. Na lotnisku Leoše Janáčka w Mosznowie przez weekend widzowie obejrzą dynamiczne pokazy nowoczesnego sprzętu bojowego, z bliska zobaczą sprzęt i pojazdy służące w armii.

Wejście na teren lotniska zostanie otwarte o 8.30, a już o 8.58 lot średniego wielozadaniowego śmigłowca UM-60 Black Hawk ze Słowackich Sił Powietrznych rozpocznie sobotni program kilkudziesięciu pokazów, które potrwają do 17.15.

Kolejka przed F-35 podczas ostatniej edycji Dni NATO w 2023 roku. Fot. NORBERT DĄBKOWSKI

Niedzielne wydarzenie rozpocznie się dużą atrakcją dla publiczności, która o 8.50 zobaczy w akcji brytyjski wojskowy RAF Falcons Display Team, jeden z najsłynniejszych zespołów spadochronowych w Europie. Pokazy tego dnia potrwają do 16.00.

Tegorocznym partnerem specjalnym wydarzenia są Włochy, dlatego do Ostrawy przybędzie sprzęt trzech rodzajów włoskich sił zbrojnych oraz przedstawiciele sił specjalnych. Największą atrakcją włoskiej wystawy będzie rzadki samolot AV-8B Harrier II

włoskiej marynarki wojennej (Marina Militare). To jeden z niewielu samolotów zdolnych do pionowego startu i lądowania, co pozwala mu operować z pokładów małych lotniskowców, a jego europejskie pokazy są dziś rzadkością. Ostatni raz był prezentowany w Czechach 15 lat temu. W weekend będzie można go zobaczyć w sobotę ok. 14.17 i w niedzielę o 15.14. Podczas tegorocznych Dni NATO swoją zagraniczną premierę będą także miały nowo zakupione przez Słowację samoloty wielozadaniowe F-16C. (klm)

W OBIEKTYWIE...

W Piotrowicach koło Karwiny rozpoczął się w środę ósmy międzynarodowy plener malarski, w którym udział biorą malarze z Polski i Czech. Artysty uwieczniają krajobrazy Piotrowic i partnerskiej polskiej gminy Godów. Wspólny polsko-czeski plener malarski to część projektu związanego z 30-leciem partnerstwa i współpracy obu gmin. W ramach wydarzenia w piotrowickim centrum kultury odbędzie się kurs malarstwa, na który zgłosili się chętni z obu stron granicy. Zajęcia potrwają sześć dni, a poprowadzą je artyści zajmujący się malarstwem plenerowym. W programie przewidziano również warsztaty dla dzieci ze szkół podstawowych z Piotrowic k Karwiny i Godowa. Wszystkie prace – zarówno uczestników kursu, dzieci i malarzy plenerowych – zostaną wystawione w piotrowickim centrum kultury. (klm)

Nie wstydźmy się tego, że się boimy

Wtargnięcie rosyjskich dronów w polską przestrzeń powietrzną u niektórych na nowo rozbudziło uczucie zagrożenia. Psycholożka Izabela Barton-Smoczyńska przypomniła, że Polacy wiele doświadczyli w swojej historii. Nie wstydźmy się więc tego, że się boimy – zaznaczyła. – Jeżeli nie będziemy odczuwać strachu, to znaczy, że się jakoś odrealniliśmy – podkreśliła w rozmowie z PAP.

Polska Agencja Prasowa

Zacznijmy od wyjaśnienia: co to jest lęk?

– To reakcja na sytuację, która wywołuje bardzo silne emocje; to naturalna odpowiedź naszego organizmu na zagrożenie. Pojawia się, żebyśmy umieli lepiej przygotować się do działania, mogli „zorganizować” energię na to działanie. Lęk jest bardzo silnym pobudzeniem, które czujemy w całym ciele – to mocniejsze bicie serca, odczuwalne napięcie mięśniowe, przyspieszony oddech. To pobudzenie (mobilizacja) zmusza nas do tego, żebyśmy przeanalizowali rzeczywistość, dostrzegli zagrożenie i podjęli najlepsze dla nas działanie. Generalnie więc lęk – chociaż jest nieprzyjemnym doznaniem – ma nam służyć. Niestety, kiedy jest zbyt duży, zbyt intensywny, może nie być adaptacyjny. Sytuacja jest nagła, tracimy kontrolę i nie potrafimy jej odzyskać, bo np. nie wiemy, w które źródła informacyjne mamy wierzyć, albo informacje są sprzeczne lub zwyczajnie nie mieszczą nam się w głowie, nie akceptujemy ich, burzymy się przeciwko nim. A sytuacja wymaga od nas działania. Lęk ma nam w tym pomóc, ale gdy jest zbyt intensywny, zbyt nagły, zalewający, działamy instynktownie, impulsywnie. Dochodzi do nadreaktywności układu limbicznego.

Wojna to sytuacja, w której powinniśmy się bać, to jest naturalna reakcja; ma wzbudzać niepokój i lęk, bo niesie ze sobą zagrożenie. Jednak powinniśmy też umieć coś z tym lękiem robić, korzystać z niego, wykorzystać go jako powód do działania. Kłopot polega na tym, że on czasem popycha nas do działań zastępczych.

Co wtedy?

– W takiej sytuacji powinniśmy zrobić wszystko, by oswoić ten lęk, abyśmy mogli skupić się na dokonywaniu realnej oceny sytuacji i dostosowywaniu się do niej. To wymaga chwili zatrzymania się, refleksji, podjęcia decyzji. Jeśli nie odpowiemy sobie na to pytanie świadomie, to nasze reakcje mogą być automatyczne, np. ze strachu przed tym, co może się zdarzyć, wykupimy całą makę, cukier, benzynę w poczuciu, że to zapewni nam bezpieczeństwo. Tymczasem wcale się nie zabezpieczymy, tylko zabierzemy innym to, co jest im potrzebne i wywołamy dodatkowy niepokój. Bardzo trudna jest realna ocena tego, czy to, co czuję, jest lękiem sygnałowym, czyli mówi mi, że coś może się wydarzyć, ale dotyczy przyszłości, czy jest to lęk przedmiotowy (automatyczny), oznaczający przekroczenie moich granic, gdy muszę działać automatycznie i bez zastanawiania się, zgodnie z zasadą: atakuj albo uciekaj. Muszę umieć rozróżnić, co to za lęk, analizować rzeczywistość i definiować, co jest do zrobienia. Podsumowując: lęk w swoim pierwot-

• Izabela Barton-Smoczyńska.
Fot. ARK

nym znaczeniu ma być dla nas sygnałem, że być może to, co robiliśmy do tej pory, nie jest skuteczne i by przetrwać, musimy coś zmienić. To energia, która ma sprawić, że skorygujemy nasze działanie, choć nie da nam odpowiedzi, co konkretnie mamy zrobić.

W ubiegłym tygodniu, w nocy z wtorku na środę, rosyjskie drony naruszyły polską przestrzeń powietrzną; część z nich została zestrzelona. MSWiA poinformowało, że ponad 600 policjantów i strażaków wzięło udział w neutralizacji dronów, wspierając wojsko w akcji poszukiwawczej.

Jak podała agencja Reutera, polscy wojskowi odwiedzają Ukrainę, by szkolić się z zestrzeliwania bezzałogowców. To bezpośrednia reakcja na wydarzenia z minionego tygodnia. Dowództwo Operacyjne Rodzajów Sił Zbrojnych nazwało atak „aktem agresji”, który stworzył realne zagrożenie dla bezpieczeństwa obywateli. Prezydent Ukrainy Wołodymyr Zełenski oświadczył po atakach, że Kijów jest gotowy pomóc Polsce w budowie odpowiedniego systemu ostrzegania i ochrony przed rosyjskimi dronami.

Wojsko Ukrainy podało, że w drugiej połowie sierpnia br. przestrzeń powietrzną kraju naruszyło ponad 3 tys. rosyjskich dronów.

okazały się niewystarczające, czyli musimy zrobić coś innego. Pytanie tylko, czy odzyskamy spokój i poczucie kontroli działając w ten sam sposób. Dlatego tak ważny jest właściwy wybór. To nie zawsze musi być jechanie na granicę z kanapkami i gorącą herbatą dla uchodźców, może wystarczy budowanie stabilnej relacji ze swoimi dziećmi, które później w swojej szkole spotkają kolegę z Ukrainy i np. moje dziecko, zaopiekowane przeze mnie, któremu wytłumaczyłam, na czym polega wojna, jak radzić sobie z emocjami, będzie umiało rozmawiać z tym dzieckiem. A to spowoduje, że tamten odzyska poczucie bezpieczeństwa. W taki sposób też można pomóc.

Wiele osób zastanawia się, czy to normalne, że w związku z tą sytuacją odczuwamy takie emocje – przecież to nie nasza wojna.

– Polacy wiele doświadczyli w swojej historii. Jak tu się nie bać w takiej sytuacji? Nie wstydźmy się więc tego, że się boimy. Jeżeli nie będziemy odczuwać strachu, to znaczy, że się jakoś odrealniliśmy. Wojnę znamy z lekcji historii, z relacji naszych rodzin, ciągle żyjemy jeszcze z jej konsekwencjami, pamiętamy opowieści dziadków, którzy kogoś stracili. Wojny należy się bać, bo ona jest zagrożeniem. Ale nie należy ulegać temu lękowi, trzeba traktować go jako sygnał do tego, żeby się aktywizować, żeby sprawdzać swoje zasoby, umieć realnie ocenić sytuację. W związku z tym, co dzieje się na Ukrainie, mamy teraz sytuację zagrożenia wojną dla nas. Powinniśmy więc zastanowić się, co realnie możemy zrobić, a czego nie jesteśmy w stanie zmienić. I musimy to zaakceptować, nawet jeżeli nie ma na to naszej zgody. Emocje związane z wybuchem wojny, z tym że giną ludzie, są naturalne, ale bezpośredniego wpływu na to nie mamy.

Jak nie zwariować od tych emocji?

– Jeśli czujemy się bardzo zaangażowani, musimy pamiętać, żeby zadbać też o siebie. Np. oderwać się od portalu internetowego i wyjść na spacer. Bo inwestując w siebie, będziemy mogli lepiej pomagać w następnym kroku. Dbanie o siebie to nie tylko unikanie niebezpiecznych sytuacji czy kontrolowanie źródeł zagrożenia, ale także inwestowanie w swoje wewnętrzne i zewnętrzne zasoby, bo dzięki nim będziemy w stanie lepiej ocenić sytuację, w której jesteśmy i mogli reagować na to, co jest realne.

Mgr Izabela Barton-Smoczyńska jest absolwentką Uniwersytetu Jagiellońskiego – w 1994 roku ukończyła studia na kierunku psychologia. Specjalizuje się również w psychotraumatologii (certyfikat ESTSS General Certificate in Psychotraumatology), ponadto jest terapeutą EMDR w procesie certyfikacji w zakresie terapii EMDR.

Od lęku krótka droga do paniki. Kiedy o niej mówimy?

– Panika to bardzo intensywny lęk napadowy, z silnymi objawami somatycznymi, którego charakterystyczną cechą jest przekonanie, że zaraz stanie się coś bardzo złego, oszaleję albo umrę. Panika jako doznanie odciąża nas od rzeczywistości, skupiamy się wtedy wyłącznie na sobie. Trwa najczęściej około 20 minut i często wiąże się z przekonaniem, że znaleźliśmy się w sytuacji totalnego zagrożenia życia. Najczęściej, kiedy mówimy, że ludzie panikują, mamy na myśli działanie pod wpływem lęku, który zawęza ocenę oglądaniu cały czas informacji, by nie uронić żadnej wiadomości o tym, co się dzieje na wojnie – bo to daje mi poczucie kontroli.

Ale i to czasem nie wystarczy, żeby nie czuć lęku...

– Lęk w takiej sytuacji oznacza, że kończy nam się kontrola, nasze działania

» U NAS MÓWI SIĘ, ŻE KTO ZAPOMINA O SWOJEJ HISTORII, TEN JEST ZMUSZONY JĄ POWTÓRZYĆ «

Ocalona pamięć o obozie

W tym obozie, jaki stał obok dworca kolejowego, umierali z wycieńczenia Żydzi polscy, holenderscy, belgijscy i francuscy. Poddawani nieludzkiemu wysiłkowi umierali w ciągu kilku tygodni. Osadzonym pomagali – z narażeniem życia – miejscowi Polacy. O tej trudnej historii opowiada wystawa „Ocalić od niepamięci”, jaka znalazła się w zebrzydowickiej Szkole Podstawowej im. Krzysztofa Kamila Baczyńskiego. To efekt projektu gmin Piotrowice k. Karwiny i Zebrzydowice, który upamiętnia ofiary po obu stronach Olzy – Polenlagru nr 41 i obozu dla Żydów.

Łukasz Klimaniec

Nie umiem znaleźć innych słów, poza tymi: dziękuję, dziękuję – wyznał wzruszony Edjo Frank, Holender żydowskiego pochodzenia, którego czworo członków rodziny zginęło podczas II wojny światowej w niemieckim obozie pracy w Zebrzydowicach. W niedzielę w miejscowej szkole podstawowej została otwarta wystawa poświęcona ofiarom obozu, która jest swoistym miejscem pamięci. Została urządzona w specjalnie przygotowanym pomieszczeniu dawnej klasy, w której uczono niemieckiego. Na ścianach znalazło się około 200 czarnych tabliczek z nazwiskami, wiekiem i zawodem osób, które poniosły śmierć w niemieckim obozie w Zebrzydowicach. Są tu zdjęcia, relacje świadków, materiały multimedialne oraz najważniejsze informacje na temat obozu łącznie z jego makietą.

Ludzie o tym mówili

– O tym obozie ludzie wiedzieli w Zebrzydowicach i rozmawiali, ale powrót do tej historii to kwestia ostatnich kilkunastu lat – przyznał Andrzej Kondziółka, były wójt Zebrzydowic i jeden z inicjatorów upamiętnienia obozu. – Pamiętam, że w latach 70. w miejscu obozu stacjonowała jednostka tzw. wojsk kolejowych, których zadaniem była naprawa torów. Pojawiła się tam budka wartownicza, a żołnierze spali w wagonach kolejowych. Wtedy ktoś powiedział, że w tym miejscu kiedyś już coś takiego było. Później pastor Wiesław Kulawiec inicjował różne przedsięwzięcia, w które gmina się włączyła – dodał.

Efektom takich działań był polsko-czeski projekt „Ocalić od niepamięci”, w którym szczególny nacisk położono na ocalenie od zapomnienia miejsc związanych z niemieckim systemem represji i eksterminacji w czasie II wojny światowej – obozu Polenlager nr 41 w Piersnej i obozu pracy przymusowej dla ludności żydowskiej w Zebrzydowicach.

Decyzję o utworzeniu obozu pracy przymusowej dla Żydów w Zebrzydowicach, jaki dział w strukturach organizacji „Schmelt” (Organisation Schmelt), zajmującej się organizacją i prowadzeniem takich obozów na rzecz III Rzeszy, podjęto latem 1942 r. Pierwszych 180 holenderskich

– wyjaśnia historię dr Wojciech Kiełkowski, który zajął się opracowaniem wystawy i badaniami na temat działalności obozu.

• Wystawa znajduje się w szkole. Opracował ją dr Wojciech Kiełkowski (przy makiecie obozu).

Niewyobrażalne cierpienie

Więźniowie zajmowali się modernizacją i naprawą torów kolejowych oraz pracami ziemnymi. Brali udział przy przebudowie torowisk, wykonywaniu nasypów ziemnych pod nowe linie kolejowe, kopaniu rowów odwadniających, a także przy wznoszeniu podkładów i szyn. Wykonywali prace w lesie i przy drodze prowadzącej z Zebrzydowic do Frystztatu. Pracowali przez cały rok – niezależnie od pogody. Chory pracował tak długo, jak był w stanie utrzymać się na nogach. Dopiero gdy całkowicie tracił siły, trafiał do izby lekarskiej, gdzie udzielano mu podstawowej pomocy. W obozie obowiązywała „polityka zerowej zachorowalności”, zgodnie z którą przymusowo do izby kierowano jedynie osoby skrajnie wyczerpane – niezdolne do samodzielnego ustania na nogach lub z gorączką przekraczającą 39°C. Pozostali byli zmuszani do dalszej pracy, niezależnie od stanu zdrowia – wielu z nich umierało w trakcie prac na linii kolejowej lub na terenie obozu. Dodatkowym czynnikiem zniechęcającym do szukania pomocy lekarskiej była reputacja izby chorych, nazwanej przez więźniów „przedsiódkiem Auschwitz”, bo z izby przeważnie nie było powrotu.

– Ten obóz był miejscem niewyobrażalnego bólu i cierpienia – przyznał dr Kiełkowski. – Wystawa to nie tylko dokumenty i fotografie, ale i przywołane losy osób, które przeżyły tu piekło. To oni są jej bohaterami, a pamięć o tamtych wydarzeniach jest naszym obowiązkiem – nie tylko wobec ofiar, ale i przyszłych pokoleń. Jesteśmy im to winni, żeby wskazać prawdę i pokazać, do czego prowadzi pogarda wobec człowieka, system totalitarny, system nienawiści i przemocy – dodał.

Praca nad wystawą uświadomiła mu, jak niewiele wiedział o historii tego miejsca. Badając m.in. materiały Instytutu Pamięi Narodowej, relacje świadków i inne, odkrywał na nowo historię tego miejsca weryfikując na nowo źródła historyczne, które niosły ze sobą sprzeczne informacje. Na temat zebrzydowickiego obozu zachowało się niewiele materiałów, nie ma żadnych zdjęć, nawet tych lotniczych. Makiet obozu, jaka została wystawiona, została oparta na relacjach świadków i badaniach prowadzonych w latach ubiegłych przez Barbarę Polackową.

Polacy pomagali, jak mogli

Dr Kiełkowski wskazał na dwa okresy działalności obozu – od 28 września 1942 r. do ostatnich dni marca 1943 r. kiedy przebywali w nim więźniowie z Holandii, nieliczni z Francji i Belgii oraz od kwietnia 1943 r. do marca 1944 r., kiedy zaczęli tu trafiać Żydzi z gett z Sosnowca, Będzina i Bogumina. – Na temat tamtych wydarzeń nie zachowały się żadne informacje, poza relacjami niektórych osób – przyznał historyk, wskazując, że to pole do kolejnych badań.

Podkreślił, że kiedy obóz funkcjonował, mieszkańcy Zebrzydowic, Kończy i Marklowic w miarę możliwości pomagali więźniom – kiedy ci udawali się na miejsce pracy lub po wodę. – To godne przypomnienia, że miejscowa ludność była bardzo pomocna – dodał. Przyznał to także Edjo Frank, który od lat bada historię ofiar zebrzydowickiego obozu.

– Wiem, że ludzie z Zebrzydowic pomagali więźniom i byli dla nich dobrzy, że podracali im jedzenie, kiedy na przykład przenosili zmarłych na cmentarz. To było nie lada wyzwanie, bo gdyby zostali zauważeni przez Niemców, niechybnie zostaliby zastrzeleni – stwierdził. – Nie jestem w stanie wyrazić, jak ważne jest to

• Wystawa zawiera zdjęcia, relacje świadków, materiały multimedialne i najważniejsze informacje na temat obozu.

• Na każdej z tabliczek są dane osoby, która zginęła w obozie. Zdjęcia: ŁUKASZ KLIMANIEC

miejsce dla wszystkich Żydów żyjących w Holandii, którzy wiedzą o tym obozie, bo zginęli w nim ich krewni. Dostaję od nich wiadomości – są zdumieni, że w takiej miejscowości, jak Zebrzydowice, została wykonana tak wielka praca, żeby upamiętnić te wydarzenia – powiedział.

Nie powtórzyć historii

Dla mieszkającego w Dordrechcie koło Rotterdamu Edjo Franka otwarcie wystawy było szczególnym i emocjonalnym momentem. Był pod wrażeniem badań dra Wojciecha Kiełkowskiego, bo – jak przyznał – choć wiele rzeczy znał już wcześniej, to dzięki badaniom poznał nowe fakty. Zauważył, że wielu holenderskich Żydów wcale nie zakończyło życia w obozie w marcu 1943 r., jak podawała niemiecka administracja, ale zginęło wcześniej z powodu chorób, głodu, wycieńczenia lub zostało zastrzelonych. Przypominał, że ofiary zostały pogrzebane w różnych miejscach okolicy – w rejonie lasu w Kończycach i zebrzydowickiego cmentarza we wspólnej mogile.

W rozmowie z „Głosem” Holender wyraził uznanie, że taka wystawa została urządzona właśnie w szkole, przez co młodzi ludzie będą mogli lepiej poznać losy obozu. – Nie możemy cofnąć historii, ale możemy kreować teraźniejszość i przyszłość. I tworzyć harmonijne relacje między ludźmi, bez względu na różnice, jakie są między nimi – dodał Edjo Frank.

Marian Lebedziński, wójt gminy Piotrowice k. Karwiny, podziękował Andrzejowi Kondziółce, pomysłodawcy wspólnego polsko-czeskiego projektu, który miał przypominać o wydarzeniach historycznych, o jakich dziś najchętniej wszyscy by zapomnieli.

Warto wiedzieć

• Obóz pracy przymusowej dla Żydów w Zebrzydowicach stał obok dworca kolejowego, w miejscu, gdzie dziś jest myjnia samochodowa. Tuż obok znajduje się pomnik – głaz z tablicą poświęconą ofiarom tego obozu. Jest na niej Gwiazda Dawida, werset z Psalmów, a także informacja o co najmniej 183 osobach, które zginęły w obozie.
• Na cmentarzu parafialnym znajduje się symboliczna macewa ku czci Żydów z Polski, Holandii i Francji, którzy zginęli w obozie pracy przymusowej. W tych miejscach co roku składane są kwiaty.
• Jedną z ofiar obozu był piłkarz Feyenoordu Rotterdam. W styczniu 2020 roku do Zebrzydowic wraz z grupą z Holandii, której przewodził Edjo Frank, przyjechali kibice Feyenoordu złożyć mu hołd.

– Trzeba przyznać, że z biegiem czasu, kiedy od końca drugiej wojny światowej minęło już 80 lat, niestety tak się dzieje. Ale te wydarzenia nie powinny zostać zapomniane – ocenił. Przypomnił, że w ramach projektu w Piotrowicach k. Karwiny zorganizowano kilka wydarzeń, m.in. uczczono pamięć ofiar obozu Polenlager nr 41. – U nas mówi się, że kto zapomina o swojej historii, ten jest zmuszony ją powtórzyć. Ten projekt nie pozwala nam zapomnieć o trudnej części naszej wspólnej historii w przygranicznym regionie, ale ożywia pamięć o niej, żebyśmy w przyszłości uniknęli podobnych doświadczeń.

Wystawa jest dostępna dla chętnych po wcześniejszym umówieniu się w godzinach pracy szkoły. ─

OFERTA

PIŁKA NOŻNA – CHANCE LIGA: MFK Karwina – FK Jablonec (sob., 15.00), Ml. Bolesław – Ostrawa (niedz., 18.30). **CHANCE LIGA NA-RODOWA:** Ostrawa B – Żiżków (niedz., 14.30). **MŚLF:** Karwina B – Hlubina (dziś, 16.00), Wsecin – Trzynieć (sob., 14.00). **IV LIGA-gr. F:** Cz. Cieszyn – Szumperk (sob., 10.15), Wracimów – Stonawa (sob., 10.15), W. Międzyrzecze – Hawierzów (sob., 15.30), Bogumin – Frydlant n. O. (niedz., 15.30). **V LIGA:** Sl. Orlowa – Darkowiczki (sob., 15.30), Olbrach-cie – Karniów (niedz., 15.30). **VI LIGA-gr. B:** L. Piotrowice – Przybor, Sucha Górna – Ostrawica, Śmiłowi-ce – Ticha (sob., 15.30), Jabłonków – Raszkowice, Cierlicko 2022 – By-strzyca (niedz., 15.30). **VII LIGA-gr. C:** Wędrynia – Dobra, Sedliszcze – Oldrzychowice, Dzieńmorowice – Datynie D., Łąki – B. Orlowa (sob., 15.30), Niebory – Sn Hawierzów, Nydek – Żuków K. (niedz., 15.30). **VIII LIGA-MP KARWIŃSKIEGO:** Cierlicko 2022 B – V. Bogumin, Hawierzów B – Lutynia Dolna (sob., 15.30), G. Hawierzów – Sł Pietwałd, I. Piotrowice – Dąbrowa, G. Błędo-wice – Wierzniovice (niedz., 15.30). **VIII LIGA-MP FRYDEK-MISTEK:** Toszonowice – Mosty k. J. (sob., 15.30), Nawisie – Śmiłowice B, Mi-li-ków – Gródek, Bukowiec – Gnojnik (niedz., 15.30). **HOKEJ – TIPSPORT EKSTRALIGA:** Stalownicy Trzynieć – HC Škoda Pilzno (dziś, 17.00), Witkowice – Ml. Bolesław (dziś, 17.30), Witkowice – Sparta Praga (niedz., 16.00). **PIŁKA RĘCZNA – CHANCE EKS-TRALIGA MĘŻCZYZN:** HCB Karwina – Handball Brno (sob., 18.00). (jb)

Ach, te wyjazdy...

TIPSPORT EKSTRALIGA
ML. BOLESŁAW – TRZYNIEC 2:1
Tercje: 1:1, 1:0, 0:0. **Bramki i asysty:** 11. Buchtele (Lakatoś, Ge-wiesie), 35. Lakatoś – 5. M. Roman (Hudaček). **Trzynieć:** Mazanec – Adáamek, Marínčin, Kundrátek, D. Musil, Nedomlel, J. Galvas, Jank – M. Růžička, Nestršil, Flynn – Kurovský, Hudaček, M. Roman – Cienciala, M. Kovařík, O. Kovařík – Hrehorčák, Vrána, Drapevský.

Dla hokeistów Trzyńca, w barwach którego zabrakło kontuzjowanego najlepszego strzelca drużyny Marka Daño, to druga przegrana w no-wym sezonie, ponownie w meczu wyjazdowym. U siebie podopieczni Zdeńka Motáka są jak na razie stuprocentowi. W piątek w Wer-k Arenie zaprezentuje się ekipa Pilzna (17.00).
– W pierwszych dwóch tercjach oddaliśmy zaledwie 11 strzałów na bramkę rywala. To zdecydowanie za mało – skomentował przegraną główny trener Trzyńca, Zdeńek Moták. (jb)

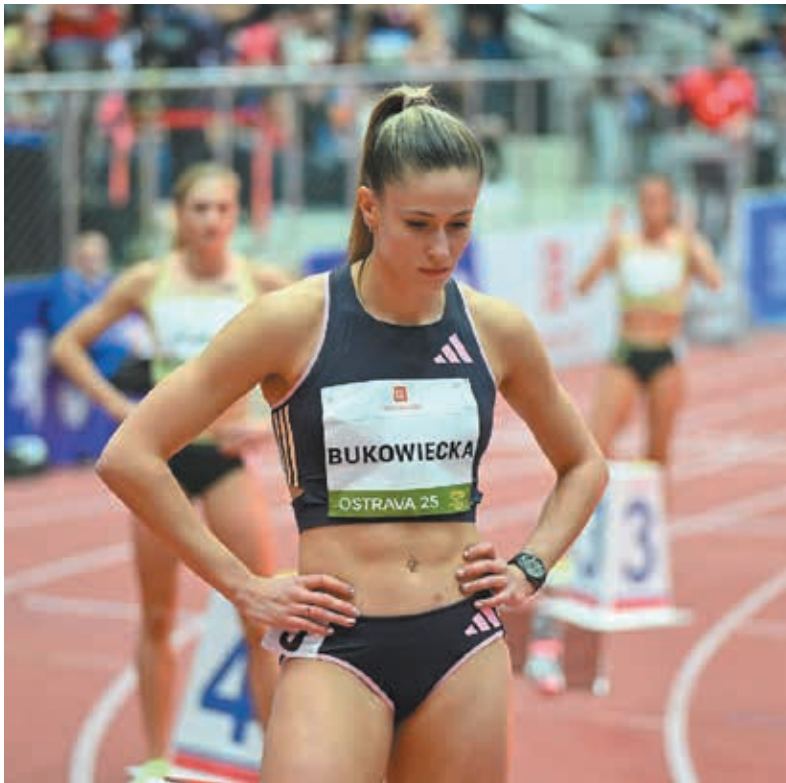
Świetny bieg nie wystarczył. Bukowiecka bez medalu

Wciąż czekamy na pierwszy medal dla Polski w lekkoatletycznych mistrzostwach świata w Tokio. W czwartek w wieczornej sesji tuż za podium uplasowała się sprinterka Natalia Bukowiecka, która w mocnej stawce biegu na 400 m zajęła czwartą pozycję. Polka pobięła świetnie, z rekordem sezonu 49,27, ale trzy najlepsze rywalki były tym razem poza jej zasięgiem. Złoto wywalczyła wczoraj Amerykanka Sydney McLaughlin-Levrone (47,78).

Janusz Bittmar

Natalia Bukowiecka cały sezon 2025 pod gołym niebem podurządkowała lekkoatletycz-nym mistrzostwom świata w Tokio. Wszystkie starty w mityngach, w tym w ostrawskich Złotych Kołcach, były tylko i wyłącznie przymiarką do głównego wydarzenia. 18 wrze-snia nasza multimedalistka olimpij-ska pobięła najszybciej w tym roku, ale nawet fenomenalny wynik 49,27 nie wystarczył do zajęcia medalowej pozycji. Powód? Rywalki pobięły kosmicznie, a najlepszy czas trium-fatorki biegu na 400 m, Amerykanki McLaughlin-Levrone, robi wraże-nie. Zwycięczyni uzyskała drugi wynik w historii światowej lekko-atletyki. 47,78 to również rekord USA i Ameryki Północnej. Amerykance do rekordu świata zabrakło 0,18 s. Podium 400 m uzupełniły Mari-leidy Paulino (Dominikana, 47,98) i Salwa Eid Naser (Bahrajn, 48,19).

Wcześniej wzrok polskich kibi-ców skierowany był też głównie na bieżnię lekkoatletyczną, gdzie o awans do półfinału na swoich ko-

• Natalia Bukowiecka (na zdjęciu podczas mityngu w Ostrawie) bez medalu MŚ w Tokio. Fot. ZENON KISZA

ronnych dystansach walczyły Ange-lika Sarna, Anna Wielgosz i Margita Kaczanowa. Anna Wielgosz, która pokazała się z korzystnej strony

m.in. podczas czerwcowych Zło-tych Kołców w Ostrawie, jako jedy-na z polskich zawodniczek zdołała awansować z eliminacji i to bezpo-

średnio do finału. Trzeci czas na mecie – 1:58.63 – to zarazem nowy rekord życiowy polskiej biegaczki. Najlepszy wynik w karierze osią-gnęła też wczoraj Margita Kaczano-wa, ale czas 1:59,37 nie wystarczył, by przebić się do półfinału. Za burtą eliminacji znalazła się wczoraj rów-nież Angelika Sarna, która biegnąc w zwartej grupie zajęła dopiero szó-ste miejsce (2:02,81). Półfinały biegu na 800 m kobiet zostały zaplanowa-ne na piątek o godz. 13.43 naszego czasu. Finał odbędzie się w niedzie-lę o godz. 12.35, w ostatnim dniu lek-koatletycznego czempionatu.

W niedzielę w finale skoku wwyż zobaczymy Marię Żodzik. Polka w czwartkowych eliminacjach zajęła ósme miejsce i aczkolwiek wynik 1,92 m to znacznie mniej, niż mini-mum kwalifikacyjne, nawet ten re-zultat wystarczył Żodzik do awansu. W niedzielę o godz. 12.30 o medale powalczy 12 zawodniczek. Żodzik, która w rankingu światowym plasu-je się w tym sezonie na 10. miejscu, obiecuje walkę do końca. Najwyżej w karierze Polka skoczyła 1,98 m.

Czy reprezentacja Polski ma jesz-cze szansę na zdobycie medalu w Tokio? O tym przekonamy się w na-jbliższych trzech dniach.

• Rozpacz po obu stronach barykady. Fot. FCB/Petr Kotala

organizacją gry, stworzył też kilka niezłych sytuacji pod bramką Te-plice – zwłaszcza po akcjach oskrzy-dlających. W 66. minucie właśnie po takim kontrataku z granicy 18 metrów uderzył minimalnie ponad poprzeczkę Pojeźny.

To jednak pasywnie grające Te-plice uderzyły w tym słabym me-czu jako pierwsze i ostatnie – w 84. minucie po faulu w polu karnym z jedenastki na 1:1 wyrównał Bilek.

Od tego momentu goście przejęli inicjatywę, a podopieczni Pavla Hapala w szarpanym stylu grali wyłącznie na nerwach swoich ki-biców. Remis bardziej zadowolił piłkarzy Teplic, drużyna Pavla Hapala z depresji jak na razie się nie pozbierała.

Lokaty: 1. Slavia Praga 20, 2. Sparta Praga 19, 3. Jablonec 18,... 7. Karwina 12, 13. Ostrawa 5 pkt. (jb)

Marek Słowiaczek

To mogła być pomyłka

Mam wrażenie, że nasz świat przypomina ogromną pia-skownicę. W tej ograniczonej przestrzeni ludzie tworzą domy z piasku. Czasami ktoś ma ambit-niejszy plan: buduje zamek, twier-dzę, coś, co ma przetrwać dłużej niż kilka wakacyjnych dni.

Kiedy już wydaje się, że udało się stworzyć bezpieczne warunki do życia, na horyzoncie pojawia się walec. Zwyczajny walec – maszyna do utwardzania dróg. Posuwa się po-woli, a nam, mieszkańcom piaskow-nicy, zdaje się, że nigdy nie zbliży się na tyle, by był w stanie zniszczyć nasze konstrukcje.

Życie toczy się dalej. Powstają nowe dzielnice, ludzie martwią się o pra-cę, brak pieniędzy zmusza do migra-cji. Radość miesza się ze smutkiem, zwykłe troski z pośpiechem i marze-niami. Dni, lata, dekady mijają, a ru-tyna usypia czujność.

Aż w końcu walec przekracza granicę miasta. Bez ostrzeżenia wjeżd-za w nasze domy, niszczy wszystko na swojej drodze. Piasek zmienia barwę – miesza się z czerwienią krwi i cierpkością łez. Miasto jest całko-wicie inne, choć przestrzeń pozos-taje ta sama. Kto ocalał, zaczyna budować nowe domy z piasku.

Historia świata to nieustanna sinu-soida wzniośleń i upadków. Osiem mi-liardów ziaren piasku wpada w tryby potężnych maszyn, które co chwila układają porządek od nowa. Czło-wiek zdaje się przeszkadzać w budo-waniu „idealnego systemu”. Najbar-dziej przynębiające jest to, że mimo ogromnej wiedzy wciąż nie potrafimy uczyć się na własnych błędach. Z na-dziej idziemy do wyborów, powie-rzamy władzę tym, którzy mają być odpowiedzialni. A potem okazuje się, że rzeczywistość bywa zupełnie inna. Zamiast wzmacniać naszą odporność na zagrożenia, stajemy się bezbronni – nadzy wobec wrogich zamiarów są-siadów, którzy sami zostali oszukani.

Sklócenie, głodni, w desperacji za-ciskamy pięści. Przez lata wpajana nienawiść w końcu przynosi śmier-telne żniwo. Ziarenka piasku toczą

się ku zatraceniu. Gdy pojawia się nadzieja na zakończenie konfliktu, ktoś z premedytacją odwraca klepsydrę i wszystko zaczyna się od nowa.
– No weź, ej, to żart? – mówi decy-dent po jednej stronie piaskownicy.
– Nie, wyluzuj, zobacz, jaka piękna wojna! – odpowiada ten po drugiej stronie.
– Nie wyglupiaj się, oddaj mi ten kawałek świata na górze.
– Dobrze, ale w zamian podrzuc mi kilka wysp.
– Nie ma sprawy. Przesuń się, mu-szę coś sprawdzić.
– Nie martw się, w razie czego powiem, że to mogła być pomyłka – śmieje się ten drugi.

Śmiać się tu można tylko z ludz-kiej głupoty – z tych, którzy świa-domie robią z siebie błąźnów. Ktoś powiedział, że głupota ludzka nie zna granic. I rzeczywiście: dziś jej

geografia rozciąga się od Waszyng-tonu, przez Moskwę, po Jerozolimę. Można drwić, można tworzyć kolej-ne świeczne rolki generowane przez AI, ale konsekwencje są zawsze tra-giczne. Na końcu pojawia się śmierć.
Uwiera mnie świadomość bezsil-ności. Każdy wysiłek przerywania walk zostaje zduszony w zarodku w imię tzw. „wyższych celów”. Je-żeli więc człowiek nie jest w stanie poradzić sobie z tą kwestią, to może wspomniana wcześniej sztuczna in-teligencja ma receptę na pokój?

Marek Słowiaczek pyta: Jak zakończyć wojny na świecie? Sztuczna Inteligencja odpowiada: To pytanie złożone, bo wojny mają wiele źródeł: polityczne ambicje, nierówności, lęk, walkę o zasoby, poczucie krzywdy, czasem zwykłe błędy w komunikacji. Istnieją jed-nak kierunki, które realnie mogą zmniejszyć ryzyko konfliktów:

VI
Ale od 1989 roku odchodzimy od ko-munizmu. I okazuje się, że kwestia trudności w przedstawianiu polskiej rzeczywistości ma także zupełnie inne wymiary. Podam dwie „filmowe” ilustracje jakiejś, no nie wiem jak to okre-slić... Może – nieprzekładalności pol-skich doświadczeń na język Zachodu. Oto cieszący się niezmierną popularno-scią film „Kiler” Juliusza Machulskiego miał mieć swój amerykański remake w reżyserii Barry’ego Sonnenfelda. Po-mysł ów ostatecznie zarzucono – czy nie dlatego, że jak na zachodnie gusta, oferował zbyt specyficzny typ dowci-pu? Przynam, że myśl ta przyszła mi do głowy, kiedy oglądałem inną pro-dukcję Machulskiego – „Dęja vu”. Film rozpoczyna się, jak (prawie...) klasyczny film gangsterski – początek akcji ma zresztą miejsce w Stanach Zjednoczo-nych. By po niewiele minutach wejść w koleiny komedii.

V
Można próbować przekonywać, że ówczesnej komunistycznej, PRL-owskiej rzeczywistości nie dało się przedstawić inaczej. Marek Hłasko pisał: „(...) nagle wszystko zaczęło być dla mnie groteskowe; zrozumiałem, że nie można napisać prawdziwego opowiadania o totalizmie, które by-łoby tragiczne; i do dziś nie wierzę w możliwość takiej literatury”. Ten sam autor stawiał jednak i inną, bardziej zniuansowaną, diagnozę: „Ucieczka w świat groteski i śmiechu ma również inny powód poza najważ-niejszym – niewiarą w to, czego było się świadkiem, i niewiarą w to, że inni ludzie będą w stanie dać wiarę nasze-mu życiu. Powód ten jest prosty: jest nim absolutna nieznajomość życia narodu; nieznajomość warunków, w jakich ten naród żyje, nieumiejęt-ność wykorzystania faktografii nawet dla literackich gier z rzeczywistością mogła być komunistyczna cenzura.

W czasach słusznie minionych, jak się je dzisiaj określa, wytułmaczeniem dla literackich gier z rzeczywistością mogła być komunistyczna cenzura.

Budowanie kultury dialogu i zaufa-nia – zarówno między państwami, jak i w społeczeństwach.

Wzmacnianie edukacji – szcze-gólnie uczenia empatii, krytycznego myślenia i poznawania innych kultur. Zmniejszanie nierówności społecz-nych i ekonomicznych – tam, gdzie przepaść są największe, rodzą się największe napięcia.

Ochrona praw człowieka i prawo-rządności – kraje, które szanują pod-stawowe prawa, rzadziej sięgają po agresję.

Świadome społeczeństwo obywa-telskie – presja opinii publicznej i ru-chów pokojowych może zatrzymać decyzje o przemocy.

Rozbrajanie i kontrola zbrojeń – im mniej broni, tym mniejsze pokusy jej użycia.

A przede wszystkim – pokój zaczyna się od małych rzeczy: od sposobu, w jaki słuchamy innych, jak rozwiązujemy spory w pracy, w rodzinie, w społeczno-sci. Im więcej osób wybiera współpracę zamiast przemocy, tym większa szansa, że zmieni się także obraz świata.

•••
Hm... W sumie to nie trudnego. Prze-cież w ten sposób postępujemy na co dzień. Prawda? Jedyny problem po-lega na tym, że do wspólnych działań trzeba przekonać wszystkich miesz-kańców tej ogromnej piaskownicy. Bez względu na wynik... Warto spróbować. ▲

Jan Serce

Sobota 20 września, godz. 17.25

PIĄTEK 19 WRZEŚNIA

6.15 Panorama **6.35** Korona Gór Polski 2. Wysoka Kopa **7.00** Makłowicz w podróży. Podróż 38. Niemcy **7.30** Pytanie na śniadanie **11.40** Polskie szlaki północy **12.00** Serwis Info **12.10** Jan Serce. Raz kocznie śmierć (s.) **14.20** Polonia 24 Tygodnik **15.10** Wszystko przed nami (s.) **15.40** Dobre strony. Natalia Przybyśz i Damian **15.50** Kabaret Hrabí. Piosenka ciążowa **16.05** Powrót **17.00** Teleexpress **17.20** Gra słów. Krzyżówka (teleturniej) **17.50** Teleexpress Extra **18.15** Rączka gotuje **18.45** Panorama **19.10** Przystanek Ameryka **19.30** Program informacyjny. spor. pogoda **20.25** Na dobre i na złe (s.) **21.15** Na sygnale (s.) **22.10** Zmiennicy. **23.15** Panorama **23.35** Mazurska Noc Kabaretowa.

SOBOTA 20 WRZEŚNIA

6.15 Panorama **6.35** Giganci nauki. Albert Einstein (teleturniej) **7.30** Pytanie na śniadanie **11.15** Studio w kontakcie **12.00** Tylko Kaśka (s.) **13.05** Jak to się mówi, czyli Kasia u Bralczyka **13.35** Na dobre i na złe (s.) **14.30** Na sygnale (s.) **15.25** Okrasa łamie przepisy. Smaki Opolszczyzny **16.00** Kulturalni PL **17.00** Teleexpress **17.25** Jan Serce (s.) **18.35** Daję słowo - Maciej Orłoś 2 (talk show) **19.30** Program informacyjny. sport, pogoda **20.20** Ranczo 9 (s.) **2.10** Stawka większa niż życie (s.) **23.15** Myslovitz na dobry wieczór

NIEDZIELA 21 WRZEŚNIA

6.15 Panorama **6.35** Rodzinka.pl (s.) **7.30** Pytanie na śniadanie **11.10** Słowo daję! **11.25** Makłowicz w podróży. Podróż 38. Niemcy **1.55** Między ziemią a niebem **12.00** Anioł Pański **12.15** Między ziemią a niebem **12.50** Słowo na niedzielę. Biblijny kurs zarządzania **13.00** Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Matki Bożej Bolesnej w Skrzatulusz **14.25** Piłka nożna. Betclic 1. Liga, mecz Górnik Łęczna - Wisła Kraków **17.00** Teleexpress **17.25** Jan Serce. Kalina (s.) **19.05** Koncert jubileuszowy Europejskiej Unii Wspólnot Polonijnych **19.30** Program informacyjny. pogoda, sport **20.20** Małyda (s.) **21.20** Z gwiazdą przez świat. Monnika Kuszyńska **22.15** Zabić na końcu (komedia) **23.50** Jan Serce (s.).

PONIEDZIAŁEK 22 WRZEŚNIA

6.15 Panorama **6.35** Za kulisami **7.00** Gwiazdorska kuchnia Ani (mag.) **7.30** Pytanie na śniadanie **11.40** Przystanek Ameryka **12.00** Serwis Info **12.10** Osiecka **13.00** Rodzinka. pl. **14.00** Kulturalni PL **15.00** Serwis Info **15.10** Kiedyś to było... **15.40** Wynalazki na medal (mag.) **16.00** Pan Mama (s.) **16.30** Barwy szczęścia (s.) **17.00** Teleexpress **17.20** Gra słów. Krzyżówka (teleturniej) **17.50** Teleexpress Extra **18.15** Słownik

polsko@polski (talk show prof. Jana Miodka) **18.45** Panorama **19.10** Nad Niemnem (mag.) **19.30** Program informacyjny. sport, pogoda **20.25** Czas honoru 3 (s.) **22.10** To jest mój sen (koncert) **23.10** Panorama **23.30** Kod bezpieczeństwa (mag.).

WTOREK 23 WRZEŚNIA

6.15 Panorama **6.35** Anna Dymna - spotkajmy się. Paula Kowalczyk (talk show) **7.00** Rączka gotuje **7.30** Pytanie na śniadanie **11.40** Nad Niemnem. Za wschodnią granicą **12.00** Serwis Info **12.10** Ranczo 9 (s.) **14.00** Kod bezpieczeństwa (mag.) **14.30** Moda na język polski. Gwara podhalańska **15.00** Serwis Info **15.10** Historia kuchni polskiej **16.00** Pan Mama (s.) **16.30** Barwy szczęścia (s.) **17.00** Teleexpress **17.20** Gra słów. Krzyżówka (teleturniej) **17.50** Teleexpress Extra **18.15** Cała rzecz o Ernieście Bryllu **18.35** Polacy światu. Kazimierz Funk **18.45** Panorama **19.10** Wschód **19.30** Program informacyjny. sport, pogoda **20.25** Ojciec Mateusz 28 (s.) **22.10** Raz na ziemi, raz na wodzie **23.10** Panorama **23.30** Se-kielski wieczorowa pora.

ŚRODA 24 WRZEŚNIA

6.15 Panorama **6.35** Prywatne życie zwierząt 13 **7.00** Okrasa łamie przepisy. Smaki Opolszczyzny **7.30** Pytanie na śniadanie **11.40** Wschód **12.00** Serwis Info **12.10** Ojciec Mateusz 28 (s.) **13.45** Polacy światu. Kazimierz Funk **14.00** Kartka z innego świata **15.00** Serwis Info **15.10** Polskie Parki Narodowe. Drawieński Park Narodowy **15.40** Turystyczna jazda (mag.) **16.00** Pan Mama (s.) **16.30** Barwy szczęścia (s.) **17.00** Teleexpress **17.20** Gra słów. Krzyżówka (teleturniej) **17.50** Teleexpress Extra **18.15** Gwiazdorska kuchnia Ani (mag.) **18.45** Panorama **19.10** Kierunek Zachód (mag.) **19.30** Program informacyjny. sport, pogoda **20.25** O mnie się nie martw 13 (s.) **22.15** Studio w kontakcie. Współcześni wirtuozii **23.10** Panorama **23.30** Magazyn Ekspresu Reporterów.

CZWARTEK 25 WRZEŚNIA

6.15 Panorama **6.35** Słownik polsko@polski (talk show prof. Jana Serce. Kalina (s.) **19.05** Koncert jubileuszowy Europejskiej Unii Wspólnot Polonijnych **19.30** Program informacyjny. pogoda, sport **20.20** Małyda (s.) **21.20** Z gwiazdą przez świat. Monnika Kuszyńska **22.15** Zabić na końcu (komedia) **23.50** Jan Serce (s.).

Dożynki w »Małej Polsce«

Rejon Solecznicki, gdzie mieszkańcy mówią o nim często „Mała Polska”, to miejsce wyjątkowe – ponad 80 proc. mieszkańców stanowią Polacy, działa 10 polskich szkół, a język polski słychać na każdym kroku. To prawdziwa kolebka polskości na obczyźnie. Dlatego doroczne dożynki, ludowe święto połączone z obrzędami dziękczynnymi za ukończenie zniw i prac polowych, przybierają tam wyjątkowy charakter.

Nie mogło więc na nich zabraknąć delegacji Stowarzyszenia „Wspólnota Polska” w składzie – wiceprzewodnicząca Rady Krajowej SWP, prezes oddziału w Łomży Hanka Gałązka, przewodniczący Zarządu Krajowego Tomasz Różniak oraz członek Zarządu Sebastian Jaworowski.

W czasie spotkania poprzędającego główne uroczystości w dowód uznania zasług dla niestrudzonego podtrzymywania i rozwijania polskiej tożsamości oraz wieloletnią współpracę ze „Wspólnotą Polską” delegacja „Wspólnoty Polskiej” wręczyła merowi Zdzisławowi Palewiczowi medal 35-lecia Stowarzyszenia. Tyle też lat liczą relacje obu stron zapoczątkowane przez pierwszego prezesa SWP prof. Andrzeja Stelmachowskiego. Od mera zaś przedstawiciele SWP otrzymali dyplomy dziękujące za dotychczasową, owocną współpracę.

Na oficjalnych uroczystościach Mer Zdzisław Palewicz podkreślał znaczenie zachowywania dziedzictwa przodków i przekazywania wartości, dziękując rolnikom za ich trud i szacunek do ziemi. Z tego też względu obchody dożynkowe w Solecznikach mają wyjątkowe znaczenie – pokazują piękną pol-

• Chleb to symbol bogactwa na każdych dożynkach. Fot. ARC

ską tradycję gromadzenia się, aby podziękować Bogu za dar chleba i wyrazić ogromną wdzięczność rolnikom za ich ciężką pracę.

W części artystycznej wszystko, co w folklorze najlepsze, zaprezentowały na scenie zespoły ludowe rejonu solecznickiego, ale nie tylko: m.in. zespoły ludowe „Solczanie”, „Solczanka”, „Gromada”, „Znad Męciszki”, „Turgielanka” i „Łałymka”. Zaprezentowali się znani polscy artyści: Magdalena Smalara, Joanna Trzpiecińska, Monika Węgiel, Marcin Januszkiewicz i Janusz Radek, zagrały zespoły Perfect & Łukasz

Drapała, Joy, barw Litwy bronili wokalista Justinas Jarutis.

Dożynki to również, a może przede wszystkim, okazja do zaprezentowania dorobku regionu. W miejskim parku zmysły gości nęciły barwy, dźwięki i smakowite zapachy unoszące się wokół oryginalnie przystrojonych zagród poszczególnych starostw rejonu.

Głównym organizatorem dożynek był Samorząd Rejonu Solecznickiego. Przedsięwzięcie współfinansował Senat RP za pośrednictwem Stowarzyszenia „Wspólnota Polska”. **Stowarzyszenie „Wspólnota Polska”**

Mistrz z Czarnolasu nad Dunajem

Wydarzenie to odbyło się w Bratysławie już po raz ósmy, a w Polsce i na świecie – po raz czternasty. Świadczy to niewątpliwie o wielkim sukcesie akcji zapoczątkowanej w 2012 roku przez prezydenta Bronisława Komorowskiego oraz nieustannym zapotrzebowaniu na promowanie i przybliżanie polskiej literatury. O czym mowa? Oczywiście o Narodowym Czytaniu.

W tym roku Instytut Polski, który realizuje wydarzenie na Słowacji nieprzerwanie od 2018 roku, zaprosił do współpracy korpus dyplomatyczny Ambasady RP w Bratysławie. Ta decyzja okazała się strzałem w dziesiątkę, bowiem stery nad organizacją akcji przejęła Teresa Samerek, niegdyśjsza nauczycielka lokalnej Szkoły Polskiej, mająca wielkie serce do literatury i poezji polskiej. A skoro bohaterem tegorocznej edycji był sam wielki Jan Kochanowski ze swoimi pieśniami, fraszkami i trenami, nie mogło być lepszego połączenia.

Pani Teresa zadbała o najdrobniejszy szczegół – przemysłowi do-broń utworów mistrza z Czarnolasu, stanowiący wyczerpujący przekrój jego twórczości, efektowną scenografię oraz wnikliwą, pouczającą narrację, która nawet najbardziej opornemu odbiorcy poezji byłaby w stanie przybliżyć postać najsłynniejszego poety polskiego renesansu. Poszczególne wiersze z pasją i zaangażowaniem odczytali członkowie korpusu dyplomatycznego Ambasady RP w Bratysławie.

Obok głównej organizatorki pani Teresy byli to: dyrektor Instytutu Polskiego Agnieszka Kwiatkowska, chargé d'affaires ad interim Ambasady RP Piotr Samerek oraz dyplomaci: Monika Langiewicz, Barbara Jabrzyńska-Fijołek, Anna Rybkowska i Mariusz Gitler. Wydarzenie uświetnił swoją obecnością również gość specjalny – były ambasador Republiki Słowackiej przy Stolicy Apostolskiej oraz wieloletni Konsul Generalny Słowacji w Krakowie Marek Lisánsky, który brawurowo poradził sobie z niełatwą szesnastowieczną polszczyzną we fraszce „Do gór i lasów”.

Ciekawym elementem były pieśni Kochanowskiego wykonane w formie muzycznej – skomponowała je i zaśpiewała Natalia Konicz-Hamada. Ostatnim elementem, który w niesamowicie subtelny sposób spiął niczym klamrą poszczególne utwory, był akompaniament Mariána Hamady.

Po tak pięknej prezentacji twórczości Jana Kochanowskiego, członkowie korpusu nad przebiegiem Narodowego Czytania z ramienia Instytutu Polskiego i przybliży Polakom mieszkającym na Słowacji polskich pisarzy i poetów. Takich ludzi i wydarzeń potrzeba nam jak najwięcej! **Polonia.sk/SŁOWACJA**

INFORMATOR

ŻYCZENIA

Nie wystarczy kochać... Trzeba jeszcze umieć Wziąć tę miłość w ręce I przenieść przez życie.

K. I. Galtczyński

Z okazji Diamentowej Rocznicy Ślubu **KRYSTYNY I BOGDANA BALONÓW**

bukiet najwspanialszych życzeń oraz nieprzemijającej miłości, zdrowia składają córka Barbara, wnuczka Ania, syn Janusz z Miszą oraz brat Roman z rodziną.

GŁ-460

Dnia 22 września obchodzi swoje 70. urodziny

KAROL JUROSEK z Grodziszczu

Drogi Karliku, niech Pan Bóg obdarza Cię zdrowiem, siłą i błogosławieństwem każdego dnia. Niech Matka Boża prowadzi i otacza swoją opieką. Życzę: żona Edzia, córka Oleńka z mężem, syn Waldek z żoną oraz wnuki: Wojtek, Matysia, Tymek, Adaś, Piotrek.

GŁ-459

WSPOMNIENIA

Bóg sam wybrał czas...

Dziś, 19 września 2025, mija 2. rocznica śmierci Ukochanego Brata i Wujka

śp. JÓZEFA ŁYSKA z Jabłonkowa

O chwilę wspomnień i modliwę proszą siostry z rodzinami.

GŁ-461

Dla całego świata możesz być nikim, dla kogoś całym światem.

„Mały Książę”

Dnia 18 września minęła smutna, siódma rocznica odejścia Nieodżałowanego

śp. inż. ANDRZEJA MORONIA

Z szacunkiem i wdzięcznością wspomina żona Hania z rodziną.

GŁ-451

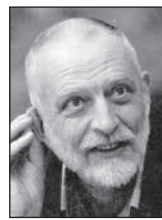
Czasu spędzonego z tymi, których kochamy, nigdy nie jest za dużo.

Minęła piąta rocznica, gdy 19 września 2020 roku opuściła nas na zawsze

śp. HELENA ŚLIWKA z domu Konieczna

działaczka PKZO oraz długoletnia pracownica ZG PKZO. O chwilę wspomnień prosimy tych, którzy ją znali. Najbliższa rodzina.

GŁ-453

Dziś przypada piąta rocznica śmierci naszego Drogiego Męża, Ojca i Dziadka

śp. inż. WOJCIECHA WALECZKA

O chwilę wspomnień i zadumy proszą żona z dziećmi i wnukami.

GŁ-462

KONCERTY

KARWINA-FRYSZTAT – Zapraszamy na 21. edycję festiwalu Karwińskie Organy do kościoła Podwyższenie Krzyża Świętego. W niedzielę 21 września o godz. 16.00 zaprezentują się Paweł Michalik – organy oraz Maria Nezdařilová – barokowe flety.

WYSTAWY

CZ. CIESZYN, Zarząd Główny PKZO, ul. Strzelnicza 28, korytarz wejściowy: wystawa „Pracowite życie Jana Śliwki (1823-1874)”. Czynną w godzinach otwarcia budynku.

CZ. CIESZYN, KONGRES POLAKÓW, ul. Grabińska 458/33: „Wincenty Witos (1874-1945)”, „Adam Mickiewicz. Z myślą o Ojczyźnie”, „Noblistka Bertha von Suttner i jej polskie korzenie”. Czynne od wtorku do piątku w godz. 8.00-15.00.

Teraz więc pozostaje wiara, nadzieja, miłość, te trzy; lecz z nich największa jest miłość.

Biblia, 1.Kor. 13.13

Z miłością wspominamy naszego Zmarłego 8 lat temu Męża, Ojca, Teścia, Dziadka, Wujka i Kolegę

śp. ROBERTA WAŁASKIEGO

Wspominają najbliżsi.

GŁ-466

Dnia 21 września 2025 obchodził 75 lat nasz Kochany

śp. RUDOLF WAWRZYZECKI z Piotrowic

Z miłością i szacunkiem wspominają żona i synowie z rodzinami.

RK-057

NEKROLOGI

Uptłwa szybko życie, jak woda płynie czas. Za rok, za dzień, za chwilę, razem nie będzie nas...

W głębokim smutku pogrążeni zawiadamiamy krewnych, przyjaciół i znajomych, że dnia 15 września 2025 zmarła w wieku 84 lat nasza Kochana Mamusia, Teściowa, Babcia, Prababcia, Siostra, Szwagierka i Ciocia

śp. WIESIA BOHUŠOWA zamieszkała w Stonawie

Pogrzeb Drogiej Zmarłej odbędzie się w poniedziałek 22 września 2025 o godz. 15.30 z sali obrzędowej w Suchej Górnej. Zasmucona rodzina.

GŁ-464

Nie umiera ten, kto trwa w sercach bliskich.

Z głębokim żalem zawiadamiamy wszystkich krewnych, przyjaciół i znajomych, że dnia 15 września 2025 zmarła w wieku 84 lat nasza Kochana Mamusia, Teściowa, Babcia, Prababcia, Siostra, Ciocia i Kuzynka

śp. WANDA ZEMENE

z domu Pelar, zamieszkała w Oldrzychowicach

Pogrzeb Drogiej Zmarłej odbędzie się w poniedziałek 22 września 2025 o godzinie 14.00 w kościele ewangelickim w Oldrzychowicach.

W smutku pogrążona rodzina.

GŁ-457

Z szczerym i głębokim żalem przyjęliśmy wiadomość o zgonie

śp. WANDY ZEMENE

Wyrazy współczucia rodzinie i bliskim składa zarząd MK PKZO w Karwinie-Frysztacie.

GŁ-458

Wyrazy głębokiego współczucia panu Romanowi Zemene z powodu śmierci

MAMY

składają dyrekcja i grono pedagogiczne Polskiego Gimnazjum im. Juliusza Słowackiego w Cz. Cieszynie.

GŁ-465

REKLAMA

Znajdź nas na X-ie

Dachy – remonty, dachy płaskie, kominy

Tel. +48 601 532 642

GŁ-276

Znajdź nas na YouTube

PROGRAM TV

PIĄTEK 19 WRZEŚNIA

TVP 1

6.10 Akacjaowa 38 (s.) **7.00** Transmisja mszy świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze **7.30** Agape blisko Ciebie **8.00** Serwis Info **8.20** Okrasa lamie przepisy. Smaki Opolszczyzny **9.00** Ranczo 8 (s.) **10.00** Komisarz Alex 6 (s.) **11.00** Ojciec Mateusz 29 (s.) **12.00** Serwis Info **12.10** Agrobiznes **13.00** Lekkoatletyka. Mistrzostwa świata - Tokio 2025 **15.35** Gra słów. Krzyżówka (teleturniej) **16.05** Dzieadictwo (s.) **17.00** Teleexpress **17.30** Jaka to melodia? (teleturniej) **18.10** Klan (s.) **18.45** Akacjaowa 38 (s.) **19.30** Program informacyjny, sport, pogoda **20.30** Zaraz wracam (s.) **21.05** Komisarz Alex 23 (s.) **22.05** Sekielski wieczorową porą **23.05** Wielki Szu.

TVP 2

6.25 Anna Dymna - spotkajmy się. Joanna Szumera (talk show) **6.55** Barwy szczęścia (s.) **6.30** Pytanie na śniadanie **12.25** Kolo fortuny (teleturniej) **13.15** Miłość i nadzieja (s.) **14.05** Va banque (teleturniej) **14.35** Na sygnale (s.) **15.05** La Promesa - pałac tajemnic **15.50** Przepis dnia (mag.) **16.00** Kolo fortuny (teleturniej) **16.35** Familiada (teleturniej) **17.20** Miłość i nadzieja (s.) **18.15** Va banque (teleturniej) **18.50** Jeden z dziesięciu (teleturniej) **19.25** Barwy szczęścia (s.) **19.55** Przepis dnia (mag.) **20.05** Barwy szczęścia (s.) **20.45** Postaw na milion (teleturniej) **21.45** Tak to leciało! (teleturniej) **22.45** To jest grane (pr. muz.)

23.25 James Bond. Goldfinger

Kultowa odsłona przygód Jamesa Bonda z Seanem Connerym. Agent 007 podejmuje śledztwo przeciwko ekscentrycznemu milionerowi Auricowi Goldfingerowi, planującemu manipulację światowymi rynkami złota poprzez atak na Fort Knox. Bond mierzy się z bezwzględnyimi przeciwnikami, sprytnymi pułapkami i uroczą Pussy Galore. Film łączy szpiegowską intrygę z humorem i widowiskową akcją, tworząc wzór dla późniejszych produkcji o Bondzie.

TVN

5.55 Ukryta prawda **6.50** Kuchenne rewolucje. Wilcza 8 **7.45** Dzień Dobry TVN **11.40** Kuchenne rewolucje. Tarnów **13.55** The Floor (teleturniej) **14.35** Ukryta prawda **16.50** Szpital św. Anny (s.) **17.55** Detektywi (s.) **19.00** Faktury, sport, pogoda **20.00** John Wick 2 (film sensacyjny) **22.45** Ciche miejsce 2 (horror USA).

POLSAT

6.00 Nowy dzień z Polsat News **8.00** Halo tu Polsat **11.30** Gliniarze (s.) **14.40** Dlaczego ja? **15.50** Wydarzenia **16.20** Interwencja (mag.) **16.30** Na ratunek **112** **17.00** Gliniarze (s.) **18.00** Pierwsza miłość (s.) **18.50** Wydarzenia, sport, pogoda **19.55** Twoja Twarz Brzmi Znamo **22.05** Krew (s.) **23.05** Jaś i Małgosia. Lowcy czarownic (film USA/ Niemcy).

TVC 1

5.59 Studio 6 **9.00** Magnum (s.) **9.50** Programy przedwyborcze **10.05** Pieczenie na niedzielę **10.45** Kawiarenka wcześniej urodzonych **11.30** AZ kwiz **12.00** Południowe wiadomości **12.30** Sama w domu **14.02** Programy przedwyborcze **14.15** Na tropie **14.50** Reporterzy TVC **15.35** Uśmiechy Petra Cepka **16.20** Lopatologicznie **17.14** Programy przedwyborcze **17.30** AZ kwiz **18.00** Wiadomości regionalne **18.25** Gdzie jest mój dom? **18.55** Prognoza pogody, wiadomości, sport **20.10** Za dużo miłości (s.) **21.05** Wszystko-party **22.40** Hercule Poirot (s.) **23.35** Komisarz Florence (s.) **1.15** AZ kwiz.

TVC 2

5.59 Dzień dobry **8.30** Afryka z lotu ptaka **9.25** Programy przedwyborcze **9.40** Z kucharzem dookoła świata **10.35** Spostrzeżenia z zagranicy **10.45** W pędzie kopyt **11.40** Václav Malý **11.55** Pięć łodzi podwodnych kontra naziści (s.) **12.05** Pytanie na śniadanie **12.25** Pojedynk tytanów **14.10** Tajemnice II wojny światowej **15.05** Cesarz smok i jego terakotowa armia **15.50** Historie domów **16.10** I kto tu szaleje **17.00** Klejnoty o zapachu benzyny **17.30** Przygody nauki i techniki **18.00** Miejsca pielgrzymek **18.15** Magiczny Oman **19.10** Romantyczne zamki, Ren i Lorelei **19.20** Ziemia nieznaną **19.50** Wiadomości w czeskim j. migowym **20.00** Zawodowiec (film).

20.20 Most szpiegów

Thriller Stevena Spielberga inspirowany prawdziwymi wydarzeniami zimnej wojny. James Donovan, adwokat z Nowego Jorku, zostaje wplątany w niebezpieczną misję wymiany szpiegów między USA a ZSRR. Stając do negocjacji z władzami radzieckimi i NRD, ryzykuje własne życie i reputację, próbując ocalić amerykańskiego pilota ze strzelonego nad terytorium wroga. Film ukazuje siłę dyplomacji i moralną odwagę jednostki w świecie pełnym nieufności i podziałów.

NOVA

6.00 Śniadanie **8.25** Ulica (s.) **9.25** Bracia i siostry (s.) **10.45** Detektyw Monk (s.) **11.35** Oto Oneplay **12.00** Południowe wiadomości, sport, pogoda **12.50** Przychodnia w różnym ogrodzie (s.) **13.40** CSI: Kryminalne zagadki Miami (s.) **15.30** Zamienimy się żonami **16.57** Popołudniowe wiadomości **17.30** Pościg **18.30** Ulica (s.) **19.30** Wiadomości, sport, pogoda **20.20** Niewinne kłamstwa (film) **22.40** Sniper (film) **1.35** CSI: Kryminalne zagadki Miami (s.).

PRIMA

6.00 Nowy dzień **7.05** M.A.S.H. (s.) **8.35** Słoneczna (s.) **10.00** ZOO nowe początki (s.) **11.00** Polabi (s.) **12.25** Agenci NCIS (s.) **14.30** Incognito **15.35** Tak jest, szefie! **16.55** Nakryto do stołu **18.00** ZOO nowe początki (s.) **18.55** Wiadomości, pogoda, wiadomości kryminalne **19.55** Showtime **20.15** Kochamy Czechy **23.50** Tak jest, szefie! **1.05** Policja w akcji.

SOBOTA 20 WRZEŚNIA

TVP 1

6.20 Balans bieli **7.00** Transmisja mszy świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze **7.40** Rok w ogrodzie **8.20** Pełnosprawni **8.55** Ranczo 8 (s.) **9.55** Komisarz Alex 6 (s.) **10.50** Ojciec Mateusz 33 (s.) **11.50** Rolnik szuka żony **12.15** Lekkoatletyka. Mistrzostwa świata - Tokio 2025 **15.35** Okrasa lamie przepisy. Wrocławski bigos **16.05** Dziedzictwo (s.) **17.00** Teleexpress **17.35** Pan Mama (s.) **18.40** Jaka to melodia? (teleturniej) **19.30** Program informacyjny, sport, pogoda **20.25** Profilerka Jastrzę (s.)

21.20 Strzępy

Polski dramat psychologiczny ukazujący rodzinę rozpadaającą się pod ciężarem kryzysów i ukrytych ran. Bohaterowie, pozornie zwyczajni, stają w obliczu trudnych decyzji i bolesnych emocji, które ujawniają głęboko skrywane tajemnice. Film konfrontuje widza z pytaniami o tożsamość, więzi i odpowiedzialność za najbliższych. Intymny obraz codzienności, w której każde pęknięcie może doprowadzić do katastrofy, a prawda okazuje się trudniejsza niż kłamstwa.

23.15 Bardzo poszukiwany człowiek (thriller).

TVP 2

5.40 Barwy szczęścia (s.) **6.25** M jak miłość (s.) **7.30** Pytanie na śniadanie **11.30** Górna półka smaku (mag.) **12.05** Postaw na milion (teleturniej) **13.05** Miłość i nadzieja (s.) **14.00** Familiada (teleturniej) **14.35** Kolo fortuny (teleturniej) **15.15** Szansa na sukces. Opole 2026. Halina Mlynkova **16.20** Na dobre i na złe (s.) **17.15** Miłość i nadzieja (s.) **18.15** Va banque (teleturniej) **18.45** Słowo na niedzielę. Biblijny kurs zarządzania **19.00** Informacje kulturalne **19.25** Rodzinka.pl (s.) **19.55** The Voice Comeback Stage Powered by Orange **20.00** Rodzinka.pl (s.) **20.30** The Voice of Poland 16. Przesłuchania w ciemno **23.05** Pozycja obowiązkowa (komedia USA).

TVN

5.50 Ukryta prawda **6.55** Kobiet na krańcu świata **7.45** Dzień Dobry TVN **12.00** Na Wspólnej (s.) **14.05** MasterChef **15.45** Wredne dziewczyny (komedia) **17.55** Ugotowani (reality show) **19.00** Fakty, sport, pogoda **19.45** Afryka Express (reality show) **21.40** Kac Vegas w Bangkoku (komedia USA) **23.40** Blade. Wieczny łowca 2 (horror).

POLSAT

6.00 Nowy dzień z Polsat News **8.00** Halo tu Polsat **11.00** Ewa gotuje (mag.) **11.40** Epoka lodowcowa 2. Odwilż **13.40** Niesamowity Spider-Man (film USA) **16.30** Nasz nowy dom (reality show) **17.50** Awantura o kasę (teleturniej) **18.40** Wydarzenia, sport, pogoda **19.55** Kabaret na żywo. Młodzi i Moralni **22.00** Niezniszczalni 2 (film sensacyjny).

TVC 1

6.00 Co umiały nasze babcie **6.25** Lopatologicznie **7.15** Gdzie się podziała ta stara piosenka **8.00** Programy przedwyborcze **8.15** Zapomniany diabeł (bajka) **9.30** Uśmiechy Jana Skopeczka **10.15** Wszystkie zwierzęta duże i małe (s.) **11.05** Wszystko-party **12.00** Z metro-polii, Tydzień w regionach **12.25** Nasze hobby **12.50** Spostrzeżenia z zagranicy **13.00** Wiadomości **13.05** Zwiariowana Ania (bajka) **14.00** Proszę nie kłać, król-wieczu (bajka) **14.30** Złoty warkoczek (bajka) **15.10** Zjazd pod Kamiennym Stołem (film) **16.50** Hercule Poirot (s.) **18.25** Chłopaki w akcji **18.55** Prognoza pogody, wiadomości, sport **20.05** Cuda natury **21.20** Szczęście Karla Vágnera **22.45** Człowiek z Rio (film) **0.35** Spotkanie (s.) **1.25** Gomorra (s.).

TVC 2

6.00 Ostatnie rajske pustkowie **6.55** Programy przedwyborcze **7.10** Rok na planecie Ziemi **8.10** Czar austriackich gór **9.00** Na rowerze po Czechach **9.10** Concorde: naddźwiękowa historia **10.00** Spostrzeżenia z zagranicy **10.05** Auto Moto Świat **10.25** Auto Moto Test **10.45** Piłka nożna: Fortuna Liga 2025/2026 (transmisja) **13.20** Babel **13.50** Lotnicze katastrofy **14.40** Westerplatte (film) **16.15** Znane i nieznane historie czeskich zamków **16.40** Ramzes II i jego dynastia **17.30** Podróż po hawajskim O'ahu **18.00** Klejnoty światowej architektury **18.50** Spostrzeżenia z zagranicy **19.00** Programy przedwyborcze **19.15** Wiadomość od Armina Delonga **19.30** Historie domów **19.50** Wiadomości w czeskim j. migowym

20.00 Maria Teresa

W kontynuacji miniserii Maria Teresa uczę się, jak obchodzić się z nabytą władzą, a jednocześnie boleśnie doświadczać wpływu swojego stanowiska na życie osobiste. Udaje jej się wprowadzić zażegnac katastrofę grozącą z północy ze strony Fryderyka, lecz pojawia się nowe zagrożenie ze strony Francuzów i Bawarczyków, którzy zajmują Pragę i docierają aż do Linzu. Do Wiednia wraca matka Franciszka, okazując Marii życzliwość i zrozumienie, lecz jej prawdziwe zamiary są zupełnie inne – pragnie odzyskać syna dla siebie, nawet kosztem osłabienia lub klęski Habsburgów.

21.40 Jennifer 8 (film) **23.40** Misja Quillera (film) **1.30** Ziemia nieznaną.

NOVA

6.30 Karate owca (s. anim.) **6.40** Zig i Sharko (s. anim.) **7.00** Pojedynk na talerzu **7.55** Weekend **9.15** Cukiernia (s.) **10.30** Pościg: wydanie specjalne **11.55** Za pięć minut dwunasta **13.00** Comeback (s.) **14.10** I że ci nie odpuszczę (film) **16.40** Krokodyl Dundee (film) **18.50** Knaipja (s.) **19.30** Wiadomości, sport, pogoda **20.20** Doktor Strange (film) **22.45** Bad Boys for Life (film) **1.20** Krokodyl Dundee (film).

PRIMA

6.05 M.A.S.H. (s.) **8.30** Autosalon.tv **9.35** Kochamy Czechy **11.35** Tak jest, szefie! **12.45** Zdrajcy **15.15** Piorun kuli-sty (film) **16.35** Czcigodne panie z Pardubicy (film) **18.55** Wiadomości, pogoda, wiadomości kryminalne **19.55** Showtime **20.15** Młoda krew (s.) **21.35** Bez poczucia winy **22.40** Mechanik: Prawo zemsty (film) **0.25** Renegaci (film).

NIEDZIELA 21 WRZEŚNIA

TVP 1

6.20 Słownik polsko@polski (talk show prof. Jana Miodka) **6.55** Słowo na niedzielę. Biblijny kurs zarządzania **7.00** Transmisja mszy świętej z Sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Krakowie-Lagiewnikach **8.00** Tydzień **8.25** Jak wydobyć z piekła szczęście (bajka) **13.55** Zielony rycerz (bajka) **14.55** Domowy lekarz (film) **15.55** Małżeństwa z rozsądku (s.) **17.25** Szpital na peryferiach (s.) **18.25** Co umiały nasze babcie **18.55** Prognoza pogody, wiadomości, sport **20.10** Wojna policjantów (s.) **21.45** Wybórnia SHOW **22.35** Osada (s.) **23.35** Sprawy detektywa Murdocha (s.) **0.20** Legendy kryminalistyki **0.50** Nasze hobby.

20.25 Drellich

Nowy polski serial sensacyjny inspirowany bestsellerami Jakuba Ćwika. Drellich to były gangster, który pragnie normalnego życia z rodziną, lecz jego przeszłość nie pozwala o sobie zapomnieć. Staje przed wyborem między bezpieczeństwem bliskich a koniecznością powrotu do brutalnego świata, który zostawił za sobą. Dynamiczna akcja, kryminalne intrygi i moralne dylematy czynią z „Drellicha” mocne, współczesne widowisko, balansujące między dramatem a thrillerem.

21.25 Rolnik szuka żony 12 (s.) **22.30** Zakochana Jedynka. Riwiera dla dwojga (komedia romantyczna).

TVP 2

5.45 M jak miłość (s.) **6.45** Operacja zdrowie (mag.) **7.30** Pytanie na śniadanie **11.00** Jak to się mówi, czyli Kasia u Bralczyka (mag.) **11.35** The Voice of Poland 16. Przesłuchania w ciemno **13.35** The Voice Comeback Stage Powered by Orange **14.00** Familiada (teleturniej) **14.35** Kolo fortuny (teleturniej) **15.10** Szansa na sukces. Opole 2026 **16.15** Tak to leciało! (teleturniej) **17.15** Harry Wild (s.) **18.20** Rodzinka.pl (s.) **19.05** James Bond. Goldfinger (film sensacyjny). **21.05** Ania Rusowicz na dobry wieczór **22.15** Na noże (komedia USA).

TVN

5.55 Ukryta prawda **6.50** Bitwa o gości (reality show) **7.45** Dzień Dobry TVN **12.00** Kobieta na krańcu świata **13.10** Co za tydzień **13.50** Afryka Express (reality show) **15.40** Za duży na bajki **17.55** Pogromcy chaosu (pr. rozr.) **19.00** Fakty, sport, pogoda **19.45** MasterChef **21.25** Teściowie 2 (komedia) **23.25** John Wick 2 (film sensacyjny).

POLSAT

6.00 Nowy dzień z Polsat News **8.00** Halo tu Polsat **11.05** Pada Shrek (film animowany USA) **11.45** Kopciuszek **14.00** Twoja Twarz Brzmi Znajomo **16.15** Nasz nowy dom (reality show) **17.30** Awantura o kasę (teleturniej) **18.50** Wydarzenia, sport, pogoda **19.30** Państwo w państwie **19.55** Dancing with the Stars. Taniec z gwiazdami **22.50** Teściowie (s.) **23.30** I że ci nie odpuszczę (komedia USA).

TVC 1

6.00 Ciekawostki z regionów **6.25** Zjazd pod Kamiennym Stołem (film) **8.03** Programy przedwyborcze **8.20** Pieczenie na niedzielę **8.55** Lopatologicznie **9.50** Kalendarium **10.05** Kamera na szlaku **10.35** Obiektyw **11.05** Cyrk Humberto (s.) **12.00** Pytania Václava Moravca **13.00** Wiadomości **13.05** Jak wydobyć z piekła szczęście (bajka) **13.55** Zielony rycerz (bajka) **14.55** Domowy lekarz (film) **15.55** Małżeństwa z rozsądku (s.) **17.25** Szpital na peryferiach (s.) **18.25** Co umiały nasze babcie **18.55** Prognoza pogody, wiadomości, sport **20.10** Wojna policjantów (s.) **21.45** Wybórnia SHOW **22.35** Osada (s.) **23.35** Sprawy detektywa Murdocha (s.) **0.20** Legendy kryminalistyki **0.50** Nasze hobby.

TVC 2

6.00 Cuda ludzkiego geniuszu **6.55** Programy przedwyborcze **7.10** Rozwijanie tajemnic **8.00** Dwór Hitlera **8.50** Czechosłowacki tygodnik filmowy **9.05** Poszukiwania utraconego czasu **9.25** Historiecs **10.20** Klejnoty o zapachu benzyny **10.45** Nio poddawaj się **11.15** Tałafna Netoličková-Kocembowa **11.30** MŚ w lekkoatletyce 2025 (transmisja) **13.20** Babel **13.50** Lotnicze katastrofy **14.45** Magazyn chrześcijański **15.15** Magazyn religijny **16.40** Na pływaku z Raphaellem Wallfischem **16.10** Historie królewskich siedzib **17.00** Królowe, które zmieniły świat **17.50** Historie budowli **18.00** Finlandia z lotu ptaka **18.55** Programy przedwyborcze **19.10** Blotniak stawowy **19.20** Ciekawostki z regionów **19.50** Wiadomości w czeskim j. migowym **20.00** Barbarossa (film) **21.30** The Hurt Locker: W pułapce wojny (film) **23.35** Laogal: naród więźniów **0.40** Dajori.

NOVA

6.30 Karate owca (s. anim.) **6.40** Zig i Sharko (s. anim.) **7.00** Policja Modrawa (s.) **8.25** Życie na zamku (s.) **9.15** My, właściciele domków letniskowych **10.25** Pojedynk na talerzu **11.20** I kto to mówi III (film) **13.20** Niewinne kłamstwa (film) **15.45** 3 młode wina (film)

20.20 Metoda Markovič: Hojer

Mroczny serial kryminalny inspirowany prawdziwymi wydarzeniami. Opowiada o brutalnych zbrodniach Romana Hojera, jednego z najbardziej przerażających czeskich seryjnych morderców lat 70. i 80. Policjant Markovič wraz ze swoim zespołem prowadzi trudne i wyczerpujące śledztwo, starając się złapać sprawcę i zrozumieć motyw jego działań.

18.00 Pościg: wydanie specjalne **19.30** Wiadomości, sport, pogoda

21.45 Policja Modrawa (s.) **23.05** Odlamki **23.40** Godziny szczytu (film) **1.40** Spece (s.).

PRIMA

6.25 M.A.S.H. (s.) **8.45** Prima Czechy **9.20** Prima świat **9.50** Prima Czechy **11.00** Prima Terezy Tomankowej **12.00** Poradnik domowy **13.00** Poradnik Pepy Libického **13.45** Ogrodnik w zasięgu ręki **14.25** Poradnik Ládi Hruški **15.25** Jak zbudować marzenie - wydanie specjalne **16.30** Zakonnica w przebraniu II (film) **18.55** Wiadomości, pogoda, wiadomości kryminalne **19.55** Showtime **20.15** Zdrajcy **21.45** Zdrajcy: z zaświatów **22.30** Powiązania Markety Fialowej **23.10** Disturbia (film) **1.10** Big Short (film).

PONIEDZIAŁEK 22 WRZEŚNIA

TVP 1

6.15 Akacjaowa 38 (s.) **7.00** Transmisja mszy świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze **7.30** Studio Raban **8.00** Serwis Info **8.25** Zaraz wracam (s.) **9.05** Ranczo 8 (s.) **10.05** Komisarz Alex 6 (s.) **11.00** Ojciec Mateusz 29 (s.) **12.00** Serwis Info **12.10** Agrobiznes **12.55** Natura w Jedyńce. Kultowe wyspy Oceanu Indyjskiego **14.00** Wichrowe wzgórce (s.) **15.00** Serwis Info **15.15** Reporterzy **15.35** Gra słów. Krzyżówka (teleturniej) **16.05** Dziedzictwo (s.) **17.00** Teleexpress **17.30** Jaka to melodia? (teleturniej) **18.10** Klan (s.) **18.45** Akacjaowa 38 (s.) **19.30** Program informacyjny, sport, pogoda **20.30** Teatr Telewizyjny. Tartuffe **22.15** Świat bez fikcji. Mar

POST SCRIPTUM

UŚMIECHNIJ SIĘ

WEHIKUŁ CZASU

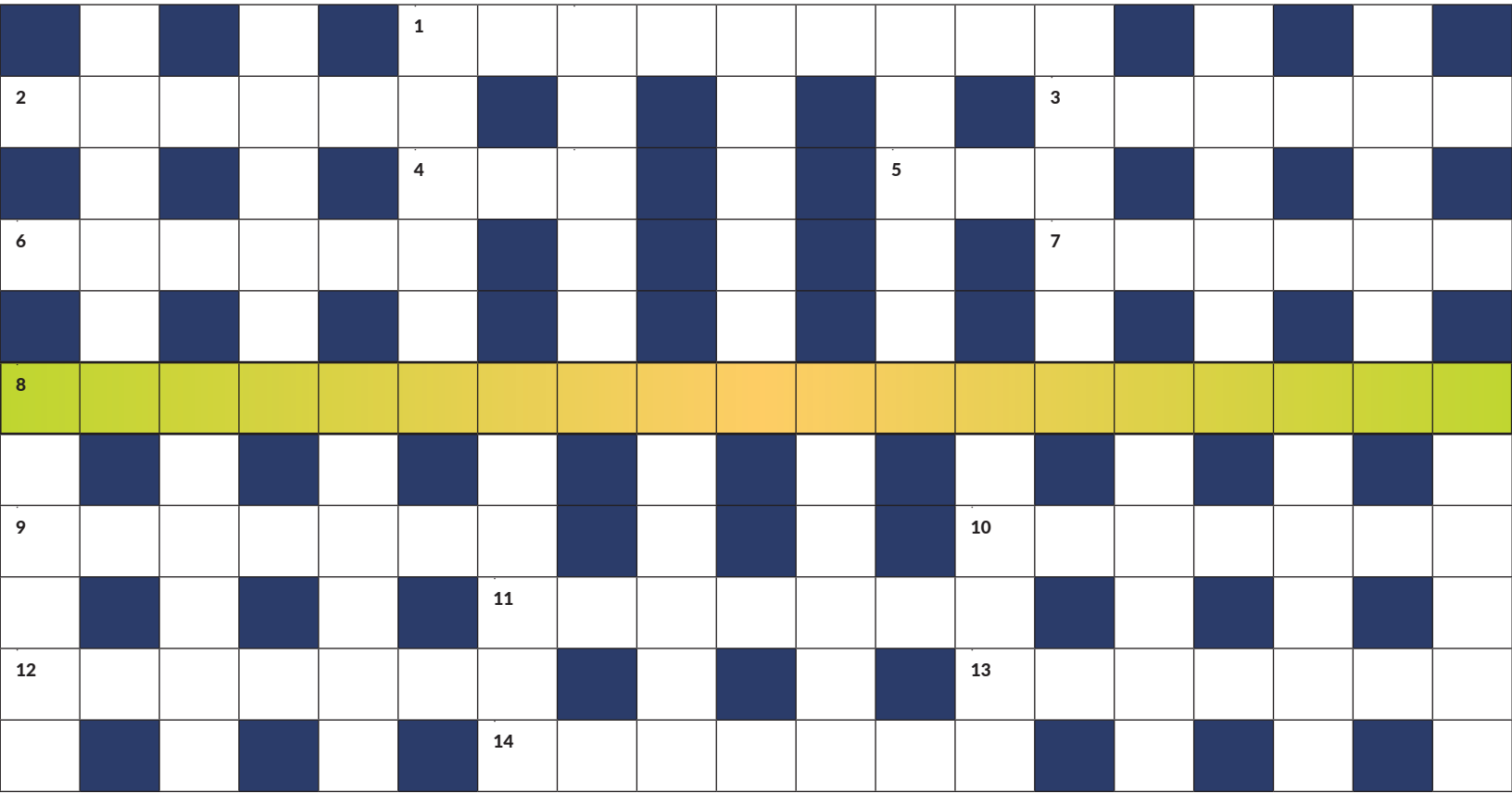
Tak było...

...tak jest

● Ponawiamy zaproszenie na wycieczkę do Karwiny. Archiwalna fotografia przedstawia widok na nowy kościół. Nadstał ją Tadeusz Chorzempa. Zdjęcie pochodzi z archiwum jego dziadka Andrzeja Salamona. Czekamy na propozycję współczesnego ujęcia. W gazecie zamieścimy pierwsze bądź najlepsze zdjęcie, jakie dostaniemy. Fotografie prosimy wysyłać na: dabkowski@glos.live bądź info@glos.live. Serdecznie zapraszamy do współpracy!

KRZYŻÓWKA KOMBINOWANA

Wśród autorów poprawnych rozwiązań zostanie rozlosowana nagroda.

Rozwiązania prosimy przysyłać na e-mail:

info@glos.live. Termin ich nadsyłania upływa w środę 1 października 2025 r. Nagrodę z 5 września otrzymuje **Ewa Mrowiec z Hawierzowa**. Autorem dzisiejszej łamigłówki jest Jan Kubiczek.

Rozwiązanie krzyżówki kombinowanej z 5 września: ZANADTO GO PODPIERALI

Rozwiązaniem jest dokończenie fraszki, której autorem jest Jan Izydor Sztaudynger (ur. 28 kwietnia 1904 w Krakowie, zm. 12 września 1970 tamże) – wybitny polski pisarz, poeta, eseista, tłumacz, satyryk oraz znawca spektakli lalkowych: „Czasem od siebie sami...”.

POZIOMO:

- 1. część mechanizmu w postaci małego młotka
- 2. największy stan USA, w którego skład wchodzi Wyspa Świętego Wawrzyńca
- 3. amerykański czołg lub Jeffrey Jacob (1966), amerykański producent filmowy i telewizyjny, scenarzysta, aktor

4. Lepszy rydz niż...

- 5. skrót od: artykuły gospodarstwa domowego
- 6. konstrukcje z połączonych ze sobą belek, trzciny służące do transportu po wodzie
- 7. Laura... Jackson (1901-1991), amerykańska poetka, eseistka, powieściopisarka
- 8. **ROZWIĄZANIE DODATKOWE**

9. ...Radom, polski klub siatkarski kobiet lub lewobrzeżny dopływ Wisły

- 10. Marek..., polski działacz polityczny i społeczny, lekarz kardiolog, jeden z przywódców powstania w getcie warszawskim
- 11. bezstronna ocena rzeczywistości lub kierunek w literaturze

i w sztuce posługujący się realnym opisem

- 12. pochylnia, po której ładunek przesuwany na skutek własnego ciężaru
- 13. pracownik naukowy ze stopniem doktora
- 14. auto produkowane w NRD, nazywane mydelniczką lub fordem kartonem.

PIONOWO:

ALFRED, AMMANN, APARAT, ARMAND, BRZDĄC, ELBRUS, ELEGIA, EMINEM, IGLICA, ISZTAR, IZNOTA, KADRYL, MANYAC, OBRAZA, OJCZYM, POEMAT, WADIUM, YAMAHA, ZNAMIEŃ.

Wyrazy trudne lub mniej znane: ADIUNKT, EDELMAN, RIDING

Projekt finansowany ze środków Ministerstwa Spraw Zagranicznych w ramach konkursu pn. Polonia i Polacy za granicą 2023 ogłoszonego przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów. Publikacje wyrażają jedynie poglądy autorów i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP ani Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie”

MINISTERSTWO KULTURY

Ministerstwo Spraw Zagranicznych

Konsulat Generalny Rzeczypospolitej Polskiej w Ostrawie

Fundacja POMOC POLAKOM NA WSCHODZIE im. Jana Olszewskiego

STOWARZYSZENIE „WSPÓLNOTA POLSKA”

Przy wsparciu finansowym Ministerstwa Kultury RC wydaje Kongres Polaków w RC, ul. Grabińska 33, 737 01 Czeski Cieszyń, IČO: 00535613, w wydawnictwie POL-PRESS, s.r.o. IČO: 26792575 • Adres: Redakcja „Głosu”, ul. Strzelnicza 28, Czeski Cieszyń 737 01 • Redaktor naczelny: Tomasz Wolff, wolff@glos.live • Zastępca redaktora naczelnego, redaktor sportowy: Janusz Bittmar, bittmar@glos.live • Redaktorzy terenowi: Danuta Chlup, danuta.chlup@glos.live • Łukasz Klimaniec, klimaniec@glos.live • Fotoreporter: Norbert Dąbkowski, dabkowski@glos.live • Doradca ds. reklamy: Beata Schönwald, beata.schonwald@glos.live • Projekt makiety: Jacek Utko • Telefony: sekretariat/centrala 558 731 766, e-mail: info@glos.live • www.glos.live • Pismo wychodzi we wtorki i piątki • Dostawę prenumeratorem prowadzi PNS, a.s. Papeřická 1/2773, 193 00 Praha 9-Horní Počernice. Zamówienia pod adresem: První novinová společnost, a.s., Zákaznické centrum, Evropská 888, 664 42 Modřice, e-mail: zakaznickecentrum@pns.cz. Reklamacje tel. 800 400 412 • Kolportaż: PNS, a.s. • Druk: CZECH PRINT CENTER a.s. Na Rovince 876, 720 00 Ostrava-Hrabová • Materiałów niezamówionych redakcja nie zwraca. Zastrzega sobie również prawo ich redagowania i skracania • Numer ewidencyjny Ministerstwa Kultury RC: MK ČR E 588, nr Indexu 42501, ISSN 2570-8708.

„Głos” należy do Stowarzyszenia Dzienników Mniejszości Narodowych i Etnicznych Europy MIDAS